

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (nagytanács)

2017. március 28.*

Tartalomjegyzék

Jogi háttér	4
Az EU-Szerződés és az EUM-Szerződés	4
Az EU–Oroszország partnerségi megállapodás	6
A vitatott jogi aktusok	6
A 2014/512 határozat	6
A 833/2014 rendelet	9
Az alapeljárás tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések	13
Az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitása iránti kérelemről	16
Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről	17
Az első kérdésről	17
Az elfogadhatóságról	18
Az ügy érdeméről	19
A második kérdés a) pontjáról	23
Az EUSZ 40. cikknek a 2014/512 határozat és a 833/2014 rendelet általi tiszteletben tartásáról	23
A természetes vagy jogi személyekkel szembeni, a 2014/512 határozatban és a 833/2014 rendeletben előírt korlátozó intézkedések érvényességéről	25
– Előzetes észrevételek	25
– A vitatott jogi aktusoknak az EU–Oroszország partnerségi megállapodással való összeegyeztethetőségéről	27

* Az eljárás nyelve: angol.

– Az indokolási kötelezettségről, valamint a védelemhez való jog, a hatékony bírói jogvédelemhez való jog és az iratbetekintési jog tiszteletben tartásáról	28
– Az egyenlő bánásmód elvéről	30
– A hatáskörrel való visszaélésről	30
– A 2014/512 határozat és a 833/2014 rendelet szövege közötti ellentmondás fennállásáról	31
– Az arányosság elvéről és a Rosneft alapvető jogairól	32
A második kérdés b) pontjáról	33
Az elfogadhatóságról	33
Az ügy érdeméről	34
A harmadik kérdés a) pontjáról	36
A harmadik kérdés b) pontjáról	38
A harmadik kérdés c) pontjáról	39
A költségekről	40

„Előzetes döntéshozatal — Közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) — Az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedések — A 2014/512/KKBP határozat és a 833/2014/EU rendelet rendelkezései — Érvényesség — A Bíróság hatásköre — Az EU–Oroszország partnerségi megállapodás — Indokolási kötelezettség — A jogbiztonság elve és az alkalmazandó jogszabály meghatározottságának elve — A tőkepiachoz való hozzáférés — Pénzügyi támogatás — Értékpapírt megtestesítő nemzetközi igazolások (*Global Depositary Receipts*) — Olajágazat — A »pala« és a »150 métert meghaladó tengermélység« fogalmának értelmezése iránti kérelem — Elfogadhatatlanság”

A C-72/15. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a High Court of Justice (England & Wales), Queen’s Bench Division (Divisional Court) (legfelsőbb bíróság [Anglia és Wales], Queen’s Bench kollégium [tanácsban eljáró bíróság], Egyesült Királyság) a Bírósághoz 2015. február 18-án érkezett, 2015. február 9-i határozatával terjesztett elő

a PJSC Rosneft Oil Company, **korábban Rosneft Oil Company OJSC kérelme alapján**

The Queen

és

a Her Majesty’s Treasury,

a Secretary of State for Business, Innovation and Skills,

a The Financial Conduct Authority között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (nagytanács),

tagjai: K. Lenaerts elnök, A. Tizzano elnökhelyettes, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič és J. L. da Cruz Vilaça tanácselnökök, A. Rosas (előadó), J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, C. Toader, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C. G. Fernlund, C. Vajda, S. Rodin és F. Biltgen bírák,

főtanácsnok: M. Wathelet,

hivatalvezető: K. Malacek tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2016. február 23-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a PJSC Rosneft Oil Company, korábban Rosneft Oil Company OJSC képviseletében kezdetben T. Beazley QC, P. Saini QC, S. Tulip és P. Farmer barristers, később L. Van Den Hende advocaat, M. Schonberg és K. Krissinel solicitors,
- a The Financial Conduct Authority képviseletében J. McClelland barrister, S. Tolaney QC és A. Chapman solicitor,
- az Egyesült Királyság kormánya képviseletében V. Kaye, meghatalmazotti minőségben, segítője: G. Facenna barrister,
- a cseh kormány képviseletében M. Hedvábná, J. Vlácil, M. Smolek és E. Ruffer, meghatalmazotti minőségben,
- a német kormány képviseletében T. Henze és A. Lippstreu, meghatalmazotti minőségben,
- az észt kormány képviseletében K. Kraavi-Käerdi, meghatalmazotti minőségben,
- a francia kormány képviseletében F. Fize, B. Fodda, G. de Bergues és D. Colas, meghatalmazotti minőségben,
- a lengyel kormány képviseletében A. Miłkowska és B. Majczyna, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Unió Tanácsa képviseletében A. de Elera-San Miguel Hurtado és S. Boelaert, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében Scharf T., Havas L. és D. Gauci, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2016. május 31-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a 2014. december 4-i 2014/872/KKBP tanácsi határozattal (HL 2014. L 349., 58. o., helyesbítés: HL 2014. L 350., 15. o.) módosított, az ukrainai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló, 2014. július 31-i 2014/512/KKBP tanácsi határozat (HL 2014. L 229., 13. o.; a továbbiakban: 2014/512 határozat) bizonyos

rendelkezéseinek érvényességére, valamint a 2014. december 4-i 1290/2014/EU tanácsi rendelettel (HL 2014. L 349., 20. o.) módosított, az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló, 2014. július 31-i 833/2014/EU tanácsi rendelet (HL 2014. L 229., 1. o., helyesbítés: HL 2014. L 246., 59. o., a továbbiakban: 833/2014 rendelet) (a továbbiakban együtt: vitatott jogi aktusok) érvényességére és értelmezésére vonatkozik.

- 2 E kérelmet az egyfelől a PJSC Rosneft Oil Company, korábban Rosneft Oil Company OJSC (a továbbiakban: Rosneft), az oroszországi cégnyilvántartásba bejegyzett társaság, másfelől pedig a Her Majesty's Treasury (a brit államkincstár), a The Secretary of State for Business, Innovation, and Skills (a kereskedelmi, innovációs és szakképzési miniszter), valamint a The Financial Conduct Authority (a pénzügyi tevékenységet felügyelő brit hatóság, a továbbiakban: FCA) között folyamatban lévő azon jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya az Európai Unió által bizonyos orosz vállalkozásokkal, köztük a Rosnefttel szemben elfogadott korlátozó intézkedések.

Jogi háttér

Az EU-Szerződés és az EUM-Szerződés

- 3 Az EU-Szerződés 19. cikke „Az intézményekre vonatkozó rendelkezések” című III. cím alatt a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az Európai Unió Bírósága a Bíróságból, a Törvényszékből és különös hatáskörű törvényszékekből áll. Az Európai Unió Bírósága biztosítja a jog tiszteletben tartását a Szerződések értelmezése és alkalmazása során.

A tagállamok megteremtik azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony jogvédelem biztosításához szükségesek.

[...] (3) A Szerződésekkel összhangban az Európai Unió Bírósága:

[...]

- b) a nemzeti bíróságok kérelmére előzetes döntést hoz az uniós jog értelmezésére vagy az intézmények által elfogadott jogi aktusok érvényességére vonatkozó kérdésekről;

[...]”

- 4 Az EU-Szerződés V. címe „Az Unió külső tevékenységére vonatkozó általános rendelkezések és a közös kül- és biztonságpolitikára vonatkozó különös rendelkezések” címet viseli. E címen belül „A közös kül- és biztonságpolitikára vonatkozó különös rendelkezések” című 2. fejezet alatt a 24. cikk (1) bekezdésének második albekezdése így rendelkezik:

„A közös kül- és biztonságpolitika külön szabályok és eljárások hatálya alá tartozik. Ha a Szerződések eltérően nem rendelkeznek, a közös kül- és biztonságpolitikát az Európai Tanács és a Tanács egyhangúlag határozza meg és hajtja végre. Jogalkotási aktusok elfogadása kizárt. A közös kül- és biztonságpolitikát az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője és a tagállamok hajtják végre a Szerződésekkel összhangban. Az Európai Parlament és a Bizottság e területre vonatkozó különös szerepét a Szerződések állapítják meg. Az Európai Unió Bírósága e rendelkezésekre vonatkozóan nem rendelkezik hatáskörrel, kivéve e szerződés 40. cikke betartásának ellenőrzésére, valamint az [EUM-S]zerződés 275. cikke második bekezdésében meghatározott, bizonyos határozatok jogszerűségének felülvizsgálatára vonatkozó hatáskörét.”

- 5 Ugyanezen fejezeten belül az EUSZ 29. cikk így rendelkezik:

„A Tanács határozatokat fogad el, amelyek meghatározzák, hogy az Unió hogyan viszonyul egy adott földrajzi vagy tematikus természetű kérdéshez. A tagállamok biztosítják, hogy nemzeti politikáik megfeleljenek az uniós álláspontoknak.”

- 6 Szintén ugyanezen fejezeten belül az EUSZ 40. cikk így rendelkezik:

„A közös kül- és biztonságpolitika végrehajtása nem sérti az Európai Unió működéséről szóló szerződés 3–6. cikkében felsorolt uniós hatáskörök gyakorlására vonatkozóan a Szerződésekben az intézmények részére előírt eljárások alkalmazását és az intézmények erre vonatkozó hatásköreinek terjedelmét.

Hasonlóképpen, az e cikkekben felsorolt politikák végrehajtása nem sérti az Unió e fejezetben említett hatásköreinek gyakorlására vonatkozóan a Szerződésekben az intézmények részére előírt eljárások alkalmazását és az intézmények vonatkozó hatásköreinek terjedelmét.”

- 7 Az EUM-Szerződés ötödik része az Unió külső tevékenységére vonatkozik. E rész „Korlátozó intézkedések” című IV. címe alatt a 215. cikk így rendelkezik:

„(1) Ha az [EU-S]zerződés V. címének 2. fejezete szerint elfogadott valamely határozat az egy vagy több harmadik országgal fennálló gazdasági és pénzügyi kapcsolatok részbeni vagy teljes megszakítását vagy korlátozását írja elő, a Tanács az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője és a Bizottság által előterjesztett közös javaslat alapján, minősített többséggel elfogadja a szükséges intézkedéseket. Erről tájékoztatja az Európai Parlamentet.

(2) Amennyiben az [EU-S]zerződés V. címének 2. fejezete alapján elfogadott valamely határozat úgy rendelkezik, a Tanács az (1) bekezdésben említett eljárásnak megfelelően egyes természetes és jogi személyekkel, csoportokkal vagy nem állami, illetve államisággal nem rendelkező entitásokkal szemben korlátozó intézkedéseket állapíthat meg.

[...]”

- 8 Az EUM-Szerződés hatodik része intézményi és pénzügyi rendelkezéseket tartalmaz. E résznek az „Intézményi rendelkezések” című I. címe alatt az Európai Unió Bíróságára vonatkozó 5. szakaszban szerepel a 267. cikk, amely így rendelkezik:

„Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

a) a Szerződések értelmezése;

b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése[.]

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

[...]”

- 9 Az említett szakasz alatt az EUMSZ 275. cikk így rendelkezik:

„Az Európai Unió Bírósága nem rendelkezik hatáskörrel a közös kül- és biztonságpolitikára vonatkozó rendelkezések, valamint az azok alapján elfogadott jogi aktusok tekintetében.

Mindazonáltal az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik az Európai Unióról szóló szerződés 40. cikke betartásának ellenőrzése, valamint a Tanács által az Európai Unióról szóló szerződés V. címének 2. fejezete alapján a természetes vagy jogi személyekre vonatkozóan elfogadott korlátozó intézkedéseket előíró határozatok jogszerűségének felülvizsgálatára irányuló, e szerződés 263. cikkének negyedik albekezdése alapján hozzá benyújtott keresetek tekintetében.”

Az EU–Oroszország partnerségi megállapodás

- 10 Az egyrészről az Európai Közösségek és azok tagállamai, másrészről az Orosz Föderáció közötti partnerség létrehozásáról szóló, Korfun 1994. június 24-én aláírt és az Európai Közösségek nevében a Tanács és a Bizottság 1997. október 30-i 97/800/ESZAK, EK, Euratom határozatával (HL 1997. L 327., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 26. kötet, 356. o.) jóváhagyott partnerségi és együttműködési megállapodás (a továbbiakban: EU–Oroszország partnerségi megállapodás) tartalmazza az „Intézményi, általános és záró rendelkezések” című XI. címet, amely a 99. cikkében így rendelkezik:

„E megállapodás nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek a feleket megakadályoznák abban, hogy olyan intézkedéseket hozzanak:

- 1) amelyeket fontos biztonsági érdekeik védelmében szükségesnek ítélnek:

[...]

- d) a jog és a rend fenntartását érintő súlyos belső zavarok esetén, háborús időkben vagy háborúval fenyegető súlyos nemzetközi feszültség esetén, illetve olyan kötelezettségek teljesítése céljából, amelyeket a béke és a nemzetközi biztonság fenntartása céljából fogadtak el;

[...]”

A vitatott jogi aktusok

A 2014/512 határozat

- 11 A 2014/512 határozatot az EUSZ 29. cikk alapján fogadták el.
- 12 A 2014/512 határozat (1)–(8) preambulumbekkezdése ismerteti az e határozatban előírt korlátozó intézkedések elfogadását megelőző körülményeket.
- 13 E határozat 1. cikkének (2) és (3) bekezdése szerint:

„(2) Tilos az alábbiak által 2014. szeptember 12. után kibocsátott, 30 napot meghaladó futamidejű kötvényeknek, tagsági részesedéseknek vagy hasonló pénzügyi eszközöknek a közvetlen vagy közvetett eladása vagy értékesítése, a velük kapcsolatos befektetési szolgáltatások közvetlen vagy közvetett nyújtása, illetve a kibocsátásukkal kapcsolatos segítségnyújtás és az ezekkel kapcsolatos bármely egyéb tranzakció:

[...]

- b) azon, a III. melléklet szerinti jegyzékben szereplő, oroszországi székhelyű szervezetek, amelyek állami ellenőrzés alatt, vagy 50%-nál magasabb arányban állami tulajdonban állnak, teljes eszközértékük becsült értéke feltehetőleg meghaladja az egybillió orosz rubelt, és amelyek becsült bevételének legalább 50%-a 2014. szeptember 12-i adatok alapján nyersolaj és kőolajtermékek értékesítéséből vagy szállításából ered [vagyis a Rosneft, a Transneft és a Gazprom Neft];

- c) olyan Unióon kívüli székhelyű jogi személy, szervezet vagy szerv, amely tulajdonosi jogainak több mint 50%-ával a [...] b) pontban felsorolt valamely szervezet rendelkezik;
- d) a c) pontban említett kategóriába tartozó [...] a [...] III. mellékletben felsorolt valamely szervezet nevében vagy irányítása szerint eljáró minden jogi személy, szervezet vagy szerv [vagyis a Rosneft, a Transneft és a Gazprom Neft].

(3) Tilos 2014. szeptember 12. után – akár közvetlenül, akár közvetve – [a] [...] (2) bekezdésben említett bármely jogi személy, szervezet vagy szerv számára 30 napot meghaladó futamidővel új kölcsönt vagy hitelt nyújtani vagy kölcsön vagy hitelnyújtás céljából létrejött megállapodásban részt venni, kivéve az olyan kölcsönöket vagy hiteleket, amelyek konkrét és dokumentumokkal megfelelőképpen alátámasztott célja áruknak az Unió és Oroszország vagy bármely más harmadik állam közötti olyan közvetlen vagy közvetett behozatalának, illetve kivitelének, valamint az Unió és Oroszország vagy bármely más harmadik állam közötti olyan közvetlen vagy közvetett nem pénzügyi szolgáltatások nyújtásának finanszírozása, amely nem esik korlátozó intézkedések hatálya alá, illetve kivéve az olyan kölcsönöket, amelyek konkrét és dokumentumokkal megfelelőképpen alátámasztott célja olyan sürgősségi finanszírozás biztosítása, amely az Unióban letelepedett jogi személyekre vonatkozó tőke és likviditási kritériumoknak való megfelelés érdekében szükséges, és e jogi személyek több mint 50%-ban egy, az I. mellékletben említett szervezet tulajdonában állnak [vagyis azon oroszországi székhelyű meghatározó hitelintézetek vagy finanszírozásfejlesztési intézmények, amelyek 2014. augusztus 1-jén 50%-nál magasabb arányban voltak állami tulajdonban vagy álltak állami ellenőrzés alatt: a Sberbank, a VTB Bank, a Gazprombank, a Vnesheconombank és a Rosselkhozbank].”

14 A 2014/512 határozat 4. cikke így rendelkezik:

„(1) Az oroszországi – beleértve az Oroszország kizárólagos gazdasági övezetén belül vagy kontinentális talapzatán folytatott – feltárási és kitermelési projektek alábbi kategóriáinak céljára alkalmas bizonyos felszerelések valamely tagállam állampolgára általi, vagy valamely tagállam területéről vagy valamely tagállam joghatósága alá tartozó hajó vagy légi jármű igénybevételével történő közvetlen vagy közvetett értékesítését, szállítását, transzferét és kivitelét az exportáló tagállam illetékes hatóságának előzetesen engedélyeznie kell:

- a) 150 métert meghaladó tenger mélységben végzett olajfeltárás és -kitermelés;
- b) az északi sarkkörteől északra fekvő tengeri területeken folytatott olajfeltárás és -kitermelés;
- c) olyan projektek, amelyek során palaközetekben található készletekből hidraulikus rétegrepesztés (frakkolás) révén olaj termelhető ki; nem tartozik ide az olyan, palaközeteken keresztül végzett feltárás és kitermelés, amelynek célja nem palalelőhelyen található olaj helyének meghatározása és kivonása.

Az Unió megteszi a szükséges intézkedéseket az e bekezdés hatálya alá tartozó termékek meghatározása céljából.

(2) Az exportáló tagállam illetékes hatóságának:

- a) az (1) bekezdésben említett felszerelésekhez kapcsolódó technikai segítségnyújtást és egyéb szolgáltatásnyújtást;
- b) az (1) bekezdésben említett felszerelések értékesítéséhez, szállításához, transzferéhez és kiviteléhez, vagy a kapcsolódó technikai segítségnyújtáshoz vagy képzéshez nyújtandó finanszírozás vagy pénzügyi támogatás nyújtását

szintén előzetesen engedélyeznie kell.

(3) A tagállamok illetékes hatóságai nem adhatják meg az engedélyt az (1) és a (2) bekezdésben említett felszerelések értékesítéséhez, szállításához, transzferéhez és kiviteléhez, illetve szolgáltatások nyújtásához, ha azt állapítják meg, hogy ez az értékesítés, szállítás, transzfer vagy kivitel, illetve szolgáltatásnyújtás az (1) bekezdésben említett feltárási, illetve kitermelési kategóriák valamelyikére irányul.

(4) A (3) bekezdés rendelkezése nem érinti sem a 2014. augusztus 1-je előtt kötött szerződéseknek, illetve az ilyen szerződések teljesítéséhez szükséges kiegészítő szerződéseknek a teljesítését.

(5) Az illetékes hatóságok megadhatják az engedélyt, ha az (1) és a (2) bekezdésben említett termékek értékesítésére, szállítására, transzferére és kivitelére, illetve szolgáltatások nyújtására az emberi egészségre és biztonságra vagy a környezetre valószínűsíthetően súlyos és jelentős hatást gyakorló esemény sürgős megelőzése vagy hatásainak sürgős enyhítése miatt van szükség. Kellően indokolt sürgős esetekben az (1) és a (2) bekezdésben említett értékesítésre, szállításra, transzferre és kivitelre, illetve szolgáltatásnyújtásra előzetes engedély nélkül is sor kerülhet, feltéve, hogy az exportőr az értékesítést, szállítást, transzfert vagy kivitelt, illetve a szolgáltatásnyújtást követő öt munkanapon belül értesíti az illetékes hatóságot, részletesen megindokolva az előzetes engedély nélküli értékesítést, szállítást, transzfert és kivitelt, illetve szolgáltatásnyújtást.”

15 E határozat 4a. cikke értelmében:

„(1) Tilos az oroszországi – beleértve az Oroszország kizárólagos gazdasági övezetén belül vagy kontinentális talapzatán folytatott – feltárási és kitermelési projektek alábbi kategóriáihoz szükséges kapcsolódó szolgáltatásoknak valamely tagállam állampolgára általi, illetve valamely tagállam területéről, vagy valamely tagállam joghatósága alá tartozó hajó vagy légi jármű igénybevételével történő közvetlen vagy közvetett nyújtása:

- a) 150 métert meghaladó tenger mélységben végzett olajfeltárás és -kitermelés;
- b) az északi sarkkörtől északra fekvő tengeri területeken folytatott olajfeltárás és -kitermelés;
- c) olyan projektek, amelyek során palakőzetekben található készletekből hidraulikus rétegrepesztés (frakkolás) révén olaj termelhető ki; nem tartozik ide az olyan, palakőzeteken keresztül végzett feltárás és kitermelés, amelyek célja a palalelőhelyeken kívüli más lelőhelyek feltárása és a nem palalelőhelyen található olaj kivonása.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt tilalom nem érinti a 2014. szeptember 12. előtt megkötött szerződésekből vagy keretmegállapodásokból vagy az ilyen szerződések végrehajtásához szükséges kiegészítő szerződésekből eredő kötelezettségek végrehajtását.

(3) Az (1) bekezdésben foglalt tilalom nem alkalmazandó, amennyiben a szóban forgó szolgáltatásokra az emberi egészségre és biztonságra vagy a környezetre valószínűsíthetően súlyos és jelentős hatást gyakorló esemény sürgős megelőzése vagy hatásainak enyhítése miatt van szükség.”

16 Az említett határozat 7. cikke így rendelkezik:

„(1) Nem érvényesíthető semminemű igény az olyan szerződésekkel vagy ügyletekkel kapcsolatban, amelyek teljesítését az e határozat alapján előírt intézkedések közvetlenül vagy közvetve, egészben vagy részben befolyásolják, ideértve a kártalanításra irányuló vagy egyéb hasonló jellegű igényeket, így például a kártérítési követeléseket vagy a garanciaérvényesítés keretében benyújtott követeléseket, és ez

utóbbi kategóriában különösen a kötvény, garancia vagy viszontgarancia – különösen pénzügyi garancia vagy pénzügyi viszontgarancia – kifizetésére, illetve meghosszabbítására irányuló követeléseket, amennyiben azokat az alábbiak kívánják érvényesíteni:

- a) az [...] 1. cikk (2) bekezdésének c) vagy d) pontjában említett, vagy a [...] III. [...] mellékletben felsorolt szervezetek [vagyis a Rosneft, a Transneft és a Gazprom Neft] [...];
- b) bármely orosz személy, szervezet vagy szerv; vagy
- c) az e bekezdés a) vagy b) pontjában említett személyek, szervezetek vagy szervek valamelyikén keresztül, illetve nevében eljáró személyek, szervezetek vagy szervek.

(2) Bármely, követelés érvényesítésére vonatkozó eljárás során a követelést érvényesíteni kívánó személyre hárul a bizonyítás terhe arra vonatkozóan, hogy a követelés teljesítését nem tiltja az (1) bekezdés.

(3) Ez a cikk nem érinti az (1) bekezdésben említett személyeknek, szervezeteknek és szerveknek a szerződéses kötelezettségek teljesítése e határozattal összhangban történő elmaradásának jogszerűségével kapcsolatos bírósági felülvizsgálathoz való jogát [helyesen: e határozattal összhangban fennálló, a szerződéses kötelezettségek teljesítése elmaradásának jogszerűségével kapcsolatos bírósági felülvizsgálathoz való jogát].”

A 833/2014 rendelet

- 17 A 833/2014 rendelet (2) preambulumbekkezdése szerint:

„[...] Ezért további korlátozó intézkedéseket kell alkalmazni egyrészt annak érdekében, hogy az Ukrajna területi integritásának, szuverenitásának és függetlenségének aláásására irányuló orosz intézkedések költségei megnövekedjenek, másrészt pedig a válság békés rendezésének előmozdítása céljából. [...]”

- 18 E rendelet 1. cikke f) pontjának i) alpontja az „értékpapírok” fogalmát úgy határozza meg, hogy abba beletartoznak többek között a társaságok részvényei és más – társaságok, társas vállalkozások vagy más szervezetek részvényeivel egyenértékű – értékpapírok, valamint részvények tekintetében kiadott letéti igazolások.
- 19 Az említett rendelet 3. cikke értelmében:

„(1) Előzetesen engedélyeztetni kell a II. mellékletben felsorolt termékek értékesítését, szállítását, átruházását vagy kivitelét közvetlenül vagy közvetve – függetlenül attól, hogy azok az Unióból származnak-e – bármilyen oroszországi – beleértve Oroszország kizárólagos gazdasági övezetét és kontinentális talapzatát – vagy bármilyen más országbeli természetes vagy jogi személy, szervezet vagy szerv számára, amennyiben az ilyen termékeket Oroszországban – beleértve Oroszország kizárólagos gazdasági övezetét és kontinentális talapzatát – szándékozzák felhasználni.

(2) Minden, az e cikk alapján engedélyköteles értékesítésre, szállításra, átruházásra vagy kivitelre vonatkozó engedélyt az exportőr székhelye szerinti tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságai adnak ki, összhangban a [kettős felhasználású termékek kivitelére, transzferjére, brókertevekenységére és tranzitjára vonatkozó közösségi ellenőrzési rendszer kialakításáról (átdolgozás) szóló, 2009. május 5-i 428/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 134., 1. o.)] 11. cikkében meghatározott részletes szabályokkal. Az engedély az Unió egész területére érvényes.

(3) A II. melléklet tartalmazza az oroszországi – beleértve az Oroszország kizárólagos gazdasági övezetében és kontinentális talapzatán folytatott – feltárási és kitermelési projektek alábbi kategóriáinak céljára alkalmas bizonyos termékeket:

- a) 150 [métert] meghaladó tengermélységben végzett kőolajfeltárás és -kitermelés;
- b) az északi-sarkkörtől északra fekvő tengeri területeken folytatott kőolajfeltárás és -kitermelés;
- c) olyan projektek, amelyek során palakőzetekben található készletekből hidraulikus rétegrepesztés (frakkolás) révén olaj termelhető ki; nem tartozik ide az olyan, palakőzeteken keresztül végzett feltárás és kitermelés, amelynek célja nem palalelőhelyen található olaj helyének meghatározása és kivonása.

(4) Az exportőrök az exportengedély-kérelemhez szükséges minden vonatkozó információt kötelesek megadni a hatáskörrel rendelkező hatóságok részére.

(5) A hatáskörrel rendelkező hatóságok nem engedélyezik a II. mellékletben szereplő termékek értékesítését, szállítását, átruházását vagy kivitelét, ha megalapozott indokok alapján megállapítható, hogy a termékek értékesítése, szállítása, átruházása vagy kivitele a (3) bekezdésben említett feltárási és kitermelési projektek valamely kategóriájára irányul.

A hatáskörrel rendelkező hatóságok azonban megadhatják az engedélyt, amennyiben az értékesítés, szállítás, átruházás vagy kivitel 2014. augusztus 1. előtt megkötött szerződésből vagy az ilyen szerződés teljesítéséhez szükséges kiegészítő szerződésekből eredő kötelezettség végrehajtására vonatkozik.

A hatáskörrel rendelkező hatóságok akkor is megadhatják az engedélyt, ha a termékek értékesítésére, szállítására, átruházására vagy kivitelére az emberi egészségre és biztonságra vagy a környezetre valószínűsíthetően súlyos és jelentős hatást gyakorló esemény sürgős megelőzése vagy hatásainak sürgős enyhítése miatt van szükség. Kellően indokolt sürgős esetekben az értékesítésre, szállításra, átruházásra vagy kivitelre előzetes engedély nélkül is sor kerülhet, feltéve, hogy az exportőr az értékesítést, szállítást, átruházást vagy kivitel követő öt munkanapon belül értesíti a hatáskörrel rendelkező hatóságot, részletesen megindokolva az előzetes engedély nélküli értékesítést, szállítást, átruházást vagy kivitel.

(6) A hatáskörrel rendelkező hatóságok az (5) bekezdésben meghatározott feltételek mellett érvényteleníthetik, felfüggeszthetik, módosíthatják vagy visszavonhatják az általuk megadott exportengedélyt.

(7) Amennyiben egy hatáskörrel rendelkező hatóság az engedély iránti kérelmet elutasítja, vagy az (5) vagy (6) bekezdésnek megfelelően érvénytelenít, felfüggeszt, lényegesen korlátoz vagy visszavon egy engedélyt, az érintett tagállam értesíti erről a többi tagállamot és a Bizottságot, és megosztja velük a releváns információkat, betartva egyúttal [a tagállamok közigazgatási hatóságai közötti kölcsönös segítségnyújtásról, valamint a vám- és mezőgazdasági jogszabályok helyes alkalmazásának biztosítása érdekében e hatóságok és a Bizottság együttműködéséről szóló, 1997. március 13-i] 515/97/EK tanácsi rendeletnek [(HL 1997. L 82., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 8. kötet, 217. o.)] az ilyen információk bizalmasságára vonatkozó rendelkezéseit.

(8) Mielőtt egy tagállam az (5) bekezdéssel összhangban megadna egy olyan ügyletre vonatkozó engedélyt, amely lényegében ugyanolyan, mint amelyre vonatkozóan más tagállam vagy tagállamok az engedélyt a (6) és a (7) bekezdésben előírtaknak megfelelően megtagadták, és a megtagadás még mindig érvényes, a szóban forgó tagállam először azon tagállammal vagy tagállamokkal konzultál, amely vagy amelyek az engedély megadását megtagadták. Ha e konzultációkat követően az érintett tagállam mégis úgy határoz, hogy az engedélyt megadja, úgy erről tájékoztatja a többi tagállamot és a Bizottságot, rendelkezésre bocsátva a döntését indokoló valamennyi információt.”

20 Ugyanezen rendelet 3a. cikke így rendelkezik:

„(1) Tilos közvetlenül vagy közvetve az oroszországi – beleértve az Oroszország kizárólagos gazdasági övezetében vagy kontinentális talapzatán folytatott – feltárási és kitermelési projektek alábbi kategóriáihoz szükséges kapcsolódó szolgáltatásokat nyújtani:

- a) 150 [métert] meghaladó tengermélységben végzett kőolajfeltárás és -kitermelés;
- b) az északi-sarkkörtől északra fekvő tengeri területeken folytatott kőolajfeltárás és -kitermelés; vagy
- c) olyan projektek, amelyek során palakőzetekben található készletekből hidraulikus rétegrepesztés (frakkolás) révén olaj termelhető ki; nem tartozik ide az olyan, palakőzeteken keresztül végzett feltárás és kitermelés, amelynek célja nem palalelőhelyen található olaj helyének meghatározása és kivonása.

E bekezdés alkalmazásában a »kapcsolódó szolgáltatások«:

- i. fúrás;
- ii. fúróluk-vizsgálat;
- iii. fúróluk-szelvényezési és kútkiképzési szolgáltatások;
- iv. speciális úszó tartályhajók szállítása.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt tilalmak nem érintik a 2014. szeptember 12. előtt megkötött szerződésekből vagy keretmegállapodásokból vagy az ilyen szerződések teljesítéséhez szükséges kiegészítő szerződésekből eredő kötelezettségek végrehajtását.

(3) Az (1) bekezdésben foglalt tilalom nem alkalmazandó, amennyiben a szóban forgó szolgáltatásokra az emberi egészségre és biztonságra vagy a környezetre valószínűsíthetően súlyos és jelentős hatást gyakorló esemény sürgős megelőzése vagy hatásainak enyhítése miatt van szükség.

A szolgáltató az e bekezdés értelmében végzett bármilyen tevékenységről öt munkanapon értesíti [helyesen: öt munkanapon belül értesíti] a hatáskörrel rendelkező hatóságot, részletesen megindokolva az előzetes engedély nélküli értékesítést, szállítást, átruházást vagy kivitelt.”

21 A 833/2014 rendelet 4. cikkének szövege a következő:

„[...]

(3) Az alábbiak biztosításához az érintett hatáskörrel rendelkező hatóság engedélye szükséges:

- a) a II. mellékletben felsorolt termékekhez vagy az ilyen termékek rendelkezésre bocsátásához, előállításához, karbantartásához és használatához kapcsolódó technikai segítségnyújtás vagy közvetítői szolgáltatás közvetlenül vagy közvetve bármilyen oroszországi – beleértve Oroszország kizárólagos gazdasági övezetén és kontinentális talapzatán belüli – természetes vagy jogi személy, szervezet vagy szerv részére, vagy, amennyiben az ilyen segítségnyújtás oroszországi – beleértve Oroszország kizárólagos gazdasági övezetén és kontinentális talapzatán belüli – felhasználású termékekre vonatkozik, bármilyen más országbeli bármilyen más személy, szervezet vagy szerv részére;

- b) a II. mellékletben említett termékekhez kapcsolódó finanszírozás vagy pénzügyi támogatás – beleértve mindenekelőtt az említett termékek értékesítésével, szállításával, átruházásával vagy kivitelével kapcsolatos, vagy az ahhoz kapcsolódó technikai segítségnyújtásra irányuló támogatásokat, kölcsönöket és exporthitel-biztosításokat – közvetlenül vagy közvetve bármilyen oroszországi – beleértve Oroszország kizárólagos gazdasági övezetén és kontinentális talapzatán belüli – természetes vagy jogi személy, szervezet vagy szerv részére, vagy, amennyiben az ilyen segítségnyújtás oroszországi – beleértve Oroszország kizárólagos gazdasági övezetén és kontinentális talapzatán belüli – felhasználású termékekre vonatkozik, bármilyen más országbeli bármilyen más személy, szervezet vagy szerv részére.

A 3. cikk (5) bekezdésében említett kellően indokolt sürgős esetekben az e bekezdésben említett szolgáltatások nyújtására előzetes engedély nélkül is sor kerülhet, feltéve, hogy a szolgáltató a szolgáltatásnyújtást követő öt munkanapon belül értesíti a hatáskörrel rendelkező hatóságot.

- (4) Amennyiben az e cikk (3) bekezdése szerinti engedélyt kérnek, a 3. cikk és különösen annak (2) és (5) bekezdése értelemszerűen alkalmazandó.”

22 Az említett rendelet 5. cikke értelmében:

„[...]

- (2) Tilos a 2014. szeptember 12. után kibocsátott, 30 napot meghaladó futamidejű átruházható értékpapírokat és pénzügyi eszközöket közvetlenül vagy közvetve vásárolni, értékesíteni, kibocsátásukhoz befektetési szolgáltatást vagy egyéb segítséget nyújtani, illetve ezekkel kapcsolatos bármely egyéb tranzakciót végrehajtani, amennyiben azokat a következők bocsátották ki:

[...]

- b) a VI. mellékletben felsorolt, oroszországi székhelyű állami ellenőrzés alatt vagy 50%-nál magasabb arányban állami tulajdonban álló olyan jogi személy, szervezet vagy szerv, amely teljes eszközértékének becsült értéke feltehetőleg meghaladja az egybillió orosz rubelt, és amely becsült bevételének legalább 50%-a nyersolaj vagy kőolajtermékek értékesítéséből vagy szállításából ered [vagyis a Rosneft, a Transneft és a Gazprom Neft];
- c) olyan Unióon kívüli székhelyű jogi személy, szervezet vagy szerv, amely tulajdonosi jogainak több mint 50%-ával közvetve vagy közvetlenül az e bekezdés a) vagy b) pontjában felsorolt valamely szervezet rendelkezik; vagy
- d) olyan jogi személy, szervezet vagy szerv, amely az e bekezdés a), b) vagy c) pontjában említett valamely szervezet nevében vagy irányítása szerint jár el.

- (3) Tilos 2014. szeptember 12. után – akár közvetlenül, akár közvetve – az (1) vagy a (2) bekezdésben említett bármely jogi személy, szervezet vagy szerv számára 30 napot meghaladó futamidővel új kölcsönt vagy hitelt nyújtani vagy kölcsön- vagy hitelnyújtás céljából létrejött megállapodásban részt venni.

A tilalom nem alkalmazandó az alábbiakra:

- a) olyan kölcsönök vagy hitelek, amelyek konkrét és dokumentált célja áruknak az Unió és bármely harmadik állam közötti olyan behozatalának, illetve kivitelének, valamint nem pénzügyi szolgáltatásoknak az Unió és bármely harmadik állam közötti olyan nyújtásának a finanszírozása, amely nem esik korlátozó intézkedések hatálya alá, ideértve egy másik harmadik országból származó árukkal vagy szolgáltatásokkal kapcsolatos, az export- vagy importszerződés teljesítéséhez szükséges kiadást; vagy

b) olyan kölcsönök, amelyek konkrét és dokumentált célja olyan sürgősségi finanszírozás biztosítása, amely az Unióban székhellyel rendelkező jogi személyekre vonatkozó tőke- és likviditási kritériumoknak való megfelelés érdekében szükséges, és e jogi személyek több mint 50%-ban egy, a III. mellékletben említett szervezet [vagyis a Sberbank, a VTB Bank, a Gazprombank, a Vnesheconombank (VEB) és a Rosselkhozbank] tulajdonában állnak.

[...]

23 Ugyanezen rendelet 8. cikkének (1) bekezdése így rendelkezik:

„A tagállamok megállapítják az e rendelet rendelkezéseinek megsértése esetén alkalmazandó szankciókra vonatkozó szabályokat, és minden szükséges intézkedést megtesznek azok alkalmazásának biztosítása érdekében. Az elrendelt szankcióknak hatásosnak, arányosnak és visszatartó erejűnek kell lenniük.”

24 A 833/2014 rendelet 11. cikke így rendelkezik:

„(1) Nem érvényesíthetők az olyan szerződésekkel vagy ügyletekkel kapcsolatos, bármilyen formájú igények, amelyek érvényesítését az e rendelet alapján előírt intézkedések közvetlenül vagy közvetve, egészben vagy részben befolyásolják, ideértve a kártérítési vagy egyéb hasonló jellegű igényeket, mint például beszámítási követelést vagy garanciaérvényesítés keretében benyújtott igényt, különösen kötvény, garancia vagy viszontgarancia – különösen pénzügyi garancia vagy pénzügyi viszontgarancia – kifizetésére, illetve meghosszabbítására irányuló bármilyen igényt, amennyiben azokat az alábbiak kívánják érvényesíteni:

- a) az [...] 5. cikk (2) bekezdésének c) és d) pontjában említett vagy a [...] VI. mellékletben felsorolt szervezetek [vagyis a Rosneft, a Transneft és a Gazprom Neft];
- b) bármely egyéb orosz személy, szervezet vagy szerv;
- c) az e bekezdés a) vagy b) pontjában említett személyek, szervezetek vagy szervek valamelyikén keresztül, illetve nevében eljáró személyek, szervezetek vagy szervek.

(2) Egy igény érvényesítésére vonatkozó bármely eljárás során az igényt érvényesíteni kívánó személyre hárul a bizonyítás terhe arra vonatkozóan, hogy az igény teljesítését nem tiltja az (1) bekezdés.

(3) Ez a cikk nem érinti az (1) bekezdésben említett személyeknek, szervezeteknek és szerveknek e rendelettel összhangban fennálló, a szerződéses kötelezettségek teljesítése elmaradásának jogszerűségével kapcsolatos bírósági felülvizsgálathoz való jogát.”

25 A 833/2014 rendelet II. melléklete felsorolja azokat a termékeket, amelyek Oroszországba irányuló értékesítését, szállítását, átruházását vagy kivitelét e rendelet 3. cikke értelmében előzetesen engedélyeztetni kell.

Az alapeljárás tényállása és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

26 Az uniós tagállamok állam-, illetve kormányfői, miután 2014. március 6-án elítélték, hogy „az Oroszországi Föderáció indokolatlanul megsértette Ukrajna szuverenitását és területi integritását”, akként határoztak, hogy felfüggesztik az Oroszországi Föderációval a vízumkérdésekről, valamint az EU–Oroszország partnerségi megállapodás helyébe lépő átfogó új megállapodásról folytatott kétoldali megbeszéléseket, és kinyilvánították, hogy az Oroszországi Föderáció minden olyan további lépése,

amely az ukrán helyzet destabilizálására irányul, messzemenő következményekkel járna az egyrészt az Unió és tagállamai, másrészt az Oroszországi Föderáció közötti, a gazdaság számos területét érintő kapcsolatokra nézve.

- 27 Ezt követően, a 2014. év során a Tanács a közös kül- és biztonságpolitika (KKBP) keretében egy sor korlátozó intézkedést fogadott el az Oroszországi Föderáció azon cselekményeire adott válaszként, amelyekkel kapcsolatban úgy ítélte meg, hogy azok destabilizálják az ukrainai helyzetet. Tekintettel arra, hogy az említett államban fennálló helyzet a 2014 márciusában elrendelt utazási korlátozások, valamint a pénzeszközök bizonyos természetes és jogi személyekkel szembeni befagyasztása ellenére is súlyos volt, a Tanács 2014. július 31-én elfogadta a 2014/512 határozatot, amelyet ezt követően ugyanezen év szeptemberében és decemberében is módosított, annak érdekében, hogy célzott korlátozó intézkedéseket vezessen be a tőkepiacokhoz való hozzáférés, a védelmi ipar, a kettős felhasználású termékek, valamint a különösen az energiaágazatban alkalmazott érzékeny technológiák területén.
- 28 A Tanács, mivel úgy ítélte meg, hogy ez utóbbi intézkedések az EUM-Szerződés hatálya alá tartoznak, továbbá hogy a végrehajtásukhoz uniós szintű jogszabályalkotás szükséges, elfogadta a 833/2014 rendeletet, amely részletesebb rendelkezéseket tartalmaz annak érdekében, hogy mind az Unió, mind pedig a tagállamok szintjén biztosítsa a 2014/512 határozatban foglalt rendelkezések érvényesülését. E rendeletet, amelyet eredetileg ugyanazon a napon fogadtak el, mint e határozatot, az említett határozattal párhuzamosan módosították annak érdekében, hogy tükrözzék e határozat utóbb elfogadott módosításait.
- 29 E korlátozó intézkedések deklarált célja az volt, hogy megnöveljék az Oroszországi Föderáció által az Ukrajna területi integritásának, szuverenitásának és függetlenségének aláásása érdekében tett intézkedések költségeit, továbbá hogy előmozdítsák a válság békés rendezését. Ennek érdekében a 2014/512 határozat tilalmakat állapított meg az oroszországi olajágazatnak szánt bizonyos termékek és érzékeny technológiák kivitele tekintetében, valamint ezen ágazat bizonyos gazdasági szereplőivel szemben korlátozásokat vezetett be az európai tőkepiachoz való hozzáférést illetően.
- 30 A Rosneft Oroszországban bejegyzett társaság, amely az olaj- és gázipari ágazatokra szakosodott. A kérdést előterjesztő bíróság által szolgáltatott információk szerint e társaság részvényeinek 69,5%-a az orosz állam tulajdonában lévő szervezet, a Rosneftegaz OJSC tulajdonában van. A Rosneft részvényeinek kisebb része, vagyis 19,75%-a a BP Russian Investments Ltd. tulajdonában van, amely a BP plc. brit olajtársaság leányvállalata. A Rosneft jegyzett tőkéjének fennmaradó 10,75%-át a tőzsdén jegyzik. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint a Rosneft, valamint a csoportjába tartozó társaságok tevékenységi körébe tartozik a szénhidrogének feltárása és előállítása, nagyszabású *upstream offshore* projektek, a szénhidrogének finomítása, valamint a nyersolaj, a gáz és a szénhidrogén-termékek forgalmazása Oroszországban és külföldön. Feltárási tevékenységei magukban foglalják a 150 métert meghaladó tengermélységben, az északi-sarkkör térségében és a palaközetekben végzett műveleteket.
- 31 2014. szeptember 8. óta a 2014/512 határozat, ennek következtében pedig a 833/2014 rendelet a mellékleteikben olyan jogalkotásnak említik a Rosneftet, mint amelyre vonatkozik az ezen aktusok által bevezetett korlátozások egy része.
- 32 A Rosneft mind az uniós bíróság, mind pedig az Egyesült Királyság nemzeti bíróságai előtt keresettel támadta meg a korlátozó intézkedéseket. 2014. október 9-én a vitatott jogi aktusok megsemmisítése iránti keresetet indított az Európai Unió Törvényszéke előtt, amelynek elbírálása jelenleg is folyamatban van. Ezt követően, 2014. november 20-án e társaság bírósági felülvizsgálat iránti keresetet indított a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Divisional Court) (legfelsőbb bíróság [Anglia és Wales], Queen's Bench kollégium [tanácsban eljáró bíróság], Egyesült Királyság) előtt. Ez utóbbi eljárás keretében a Rosneft azt állítja, hogy mind a Tanács által elfogadott korlátozó intézkedések, mind pedig az azok végrehajtására irányuló nemzeti intézkedések érvénytelenek.

- 33 A kérdést előterjesztő bíróság szerint az előtte indított, bírósági felülvizsgálat iránti kereset elsődlegesen azon nemzeti intézkedésekre irányul, amelyeket az alapeljárás alperesei a vitatott korlátozó intézkedéseket előíró uniós aktusok végrehajtása érdekében fogadtak el. E bírósági felülvizsgálat egyrészt a 833/2014 rendeleten belül a pénzügyi szolgáltatásokra és az olajágazatra vonatkozó rendelkezések megsértéséért büntetőjogi szankciókat előíró szabályozás jogszerűségére, másrészt pedig az FCA által a „pénzügyi támogatás” fogalmát és e rendeletnek az értékpapírt megtestesítő nemzetközi igazolások (*Global Depositary Receipts*, a továbbiakban: GDR) formájában kibocsátandó átruházható értékpapírokra történő alkalmazását illetően tett bizonyos nyilatkozatok pontosságára irányul.
- 34 Ugyanakkor a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy az említett kereset egyes uniós jogi aktusok érvényességére is vonatkozik. E tekintetben az 1987. október 22-i Foto-Frost ítéletre (314/85, EU:C:1987:452) hivatkozva úgy ítéli meg, hogy nem rendelkezik hatáskörrel ezen aktusok érvényességének felülvizsgálatára. A kérdést előterjesztő bíróság nem kíván állást foglalni a Bíróság azon hatásköréről, hogy a különösen a KKBP területén elfogadott aktusokat illetően ilyen felülvizsgálatot gyakoroljon, ugyanakkor emlékeztet arra, hogy az e területen elfogadott intézkedések súlyos következményekkel járhatnak a természetes és jogi személyekre nézve, a végrehajtó hatalom által elfogadott aktusok jogszerűségének felülvizsgálata érdekében történő bírósághoz fordulás elve pedig alapvető jelentőségű.
- 35 Az említett bíróság szerint a Rosneft lényegében úgy véli, hogy a vitatott jogi aktusok először is ellentétesek az EU–Oroszország partnerségi megállapodás több cikkével. Másodszor, ezen aktusok nem tartják tiszteletben az EUMSZ 296. cikkben előírt indokolási kötelezettséget, következésképpen pedig a tisztességes eljáráshoz és a hatékony bírói jogvédelemhez való jogot. Harmadszor, ezen aktusok olajágazatra vonatkozó rendelkezései összeegyeztethetetlenek az egyenlő bánásmód elvével, az elfogadásuk pedig a Tanács részéről hatáskörrel való visszaélésnek minősül. Negyedszer, e rendelkezések az említett aktusokkal elérni kívánt célhoz képest aránytalanok, továbbá sértik a Rosneft vállalkozási szabadságát és tulajdonhoz való jogát. Ötödször, a 833/2014 rendelet helytelenül hajtja végre a 2014/512 határozatot. Végül hatodszor, mivel a tagállamok kötelesek voltak szankciókat megállapítani a vitatott jogi aktusok végrehajtásának biztosítása érdekében, az ezen aktusok rendelkezéseiben előforduló pontatlanságok sértik a jogbiztonság elvét, valamint a bűncselekmények és a büntetések törvényességének elvét.
- 36 Arra az esetre, ha a Bíróság azt állapítaná meg, hogy a vitatott jogi aktusok érvényesek, a kérdést előterjesztő bíróság kétségeit fejezi ki azok értelmezését illetően. Úgy ítélve meg, hogy az alapeljárás tárgyát képező korlátozó intézkedések feltételeit az egész Unióban egységesen kell értelmezni, kifejti, hogy az alapeljárás során eltéréseket állapított meg a más tagállamok hatóságai által azzal kapcsolatban követett gyakorlatot illetően, hogy a vitatott jogi aktusok bizonyos rendelkezései tekintetében milyen értelmezést kell alapul venni.
- 37 A kérdést előterjesztő bíróság zárásképpen kiemeli, hogy megvizsgálta az alapeljárásban részt vevő felek által azon lehetőséggel kapcsolatban előadott érvelést, hogy a jelen eljárásban előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel forduljon a Bírósághoz, mivel többek között a Rosneft már megsemmisítés iránti keresetet indított a Törvényszék előtt a vitatott jogi aktusokat illetően. Ugyanakkor úgy ítéli meg, hogy a 2000. december 14-i Masterfoods és HB ítéletből (C-344/98, EU:C:2000:689) eredő ítélkezési gyakorlat alapján neki kell mérlegelnie, hogy fel kell-e függesztenie az eljárást addig, amíg az ilyen megsemmisítés iránti kereset tárgyában jogerős határozatot hoznak, vagy pedig előzetes döntéshozatal céljából kérdést kell terjesztenie a Bíróság elé.

38 E körülmények között a High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Divisional Court) (legfelsőbb bíróság [Anglia és Wales], Queen's Bench kollégium [tanácsban eljáró bíróság], Egyesült Királyság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) Különösen az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésére, az EUSZ 24. cikke, az EUSZ 40. cikke, a[z] [Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta)] 47. cikkére, valamint az EUMSZ 275. cikk második bekezdésére tekintettel, rendelkezik-e a Bíróság hatáskörrel arra, hogy előzetes döntést hozzon az EUMSZ 267. cikk alapján a 2014/512 határozat 1. cikke (2) bekezdése b)–d) pontjának, 1. cikke (3) bekezdésének, 4., 4a. és 7. cikkének, valamint III. mellékletének érvényességét illetően?

2) a) Érvénytelenek-e a 833/2014 rendelet és – amennyiben a Bíróság rendelkezik hatáskörrel – a 2014/512 határozat következő rendelkezései (a továbbiakban: releváns intézkedések):
i) a 2014/512 határozat 4. és 4a. cikke;
ii) a 833/2014 rendelet 3. és 3a. cikke, 4. cikkének (3) és (4) bekezdése, valamint II. melléklete;

(a továbbiakban együttesen: olajágazati rendelkezések);

iii) a 2014/512 határozat 1. cikke (2) bekezdésének b)–d) pontja, 1. cikkének (3) bekezdése, valamint III. melléklete;
iv) a 833/2014 rendelet 5. cikke (2) bekezdésének b)–d) pontja, 5. cikkének (3) bekezdése, valamint VI. melléklete;

(a továbbiakban együttesen: értékpapírokra és kölcsönzésre vonatkozó rendelkezések);

v) a 2014/512 határozat 7. cikke;

vi) a 833/2014 rendelet 11. cikke.

2)b) Amennyiben a releváns intézkedések érvényesek, ellentétes-e a jogbiztonság elvével és a *nulla poena sine lege certa* elvvel, ha valamely tagállam a 833/2014 rendelet 8. cikke alapján büntetőjogi szankciókat vezet be, mielőtt a Bíróság kellőképpen pontosította volna az adott bűncselekmény hatályát?

3) Amennyiben a 2. kérdés a) pontjában említett releváns tilalmak vagy korlátozások érvényesek:

a) A 833/2014 rendelet 4. cikkének (3) bekezdésében szereplő »pénzügyi támogatás« fogalma magában foglalja-e valamely bank vagy egyéb pénzügyi intézmény részéről pénzforgalmi művelet végrehajtását?

b) A 833/2014 rendelet 5. cikke értelmében tilos-e a VI. mellékletben felsorolt szervezetek valamelyikével létrejött letéti megállapodás alapján 2014. szeptember 12-én vagy azt követően kibocsátott nemzetközi igazolások ([...] GDR-ek) kibocsátása vagy egyéb kezelése, e szervezetek valamelyikének olyan részvényei vonatkozásában, amelyeket 2014. szeptember 12. előtt bocsátottak ki?

c) Amennyiben a Bíróság úgy véli, hogy vannak olyan nem egyértelmű pontok, amelyek a Bíróság további iránymutatásával tisztázhatók, mi a 2014/512 határozat 4. cikkében és a 833/2014 rendelet 3. és 3a. cikkében szereplő »pala« és a »150 métert meghaladó tengermélység« fogalmak helyes értelmezése? Különösen, amennyiben a Bíróság szükségesnek és megfelelőnek tartja, tudná-e földtanilag értelmezni a »palának« a rendelet végrehajtása során alkalmazandó fogalmát, és tudná-e tisztázni, hogy a »150 métert meghaladó tengermélységet« a fúrás pontjától vagy máshonnan kell-e mérni?”

Az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitása iránti kérelemről

39 A Rosneft 2016. augusztus 10-én benyújtott beadványában az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását kérte.

- 40 Kérelmének alátámasztása érdekében mindjárt az elején azt állította, hogy a jelen ügyben a főtanácsnok által a 2016. május 31-i indítványában lefolytatott elemzés téves a Tanácsra háruló azon kötelezettséget illetően, hogy indokolja meg a szóban forgó korlátozó intézkedések elfogadását. Ebből az elemzésből az említett korlátozó intézkedések és az Unió által az iráni nukleáris programmal összefüggésben elfogadott intézkedések között fennálló különbségek pontatlan értelmezése is kitűnik, következésképpen pedig a Bíróságnak ebben a kérdésben további információkat kell beszereznie. Ezenkívül a főtanácsnok a 2016. július 19-i H kontra Tanács és Bizottság ítélet (C-455/14 P, EU:C:2016:212) alapjául szolgáló ügyre vonatkozó, a jelen ügyben tartott tárgyalásnál későbbi időpontban ismertetett indítványban Wahl főtanácsnok által javasolt megközelítéstől eltérően értelmezi az EUSZ 31. cikk értelmében vett „jogalkotási aktusok” fogalmát. Végül az eljárás szóbeli szakaszát azért is újból meg kell nyitni, mert mind a Bíróság hatásköre, mind pedig az ítéleteinek végrehajtásával kapcsolatos lehetőségek gyorsan megváltozhatnak az Egyesült Királyságban ezen állam európai uniós tagságáról 2016. június 23-án tartott népszavazás eredményét követően.
- 41 Az állandó ítélkezési gyakorlatból következik, hogy a Bíróság az eljárási szabályzata 83. cikkének megfelelően hivatalból, a főtanácsnok javaslatára vagy akár a felek kérelmére is elrendelheti az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitását, ha úgy ítéli meg, hogy az ügy körülményei nincsenek kellően feltárva, vagy ha az ügyet olyan érv alapján kellene eldönteni, amelyet a felek nem vitattak meg (2011. szeptember 15-i Accor ítélet, C-310/09, EU:C:2011:581, 19. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Ezzel szemben az Európai Unió Bíróságának alapokmánya és a Bíróság eljárási szabályzata nem teszi lehetővé, hogy a felek a főtanácsnoki indítványra válaszként észrevételeket tegyenek (2010. december 16-i Stichting Natuur en Milieu és társai ítélet, C-266/09, EU:C:2010:779, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 42 A jelen ügy főtanácsnoki indítványában foglalt érvelésre vonatkozóan a Rosneft által előadott észrevételeket illetően meg kell állapítani, hogy azok nagy részben arra irányulnak, hogy bírálják az indítványt. Márpedig az előző pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy a Bíróság előtti eljárást szabályozó dokumentumok nem rendelkeznek ilyen észrevételek benyújtásáról.
- 43 Ezenkívül, ami az eljárás szóbeli szakaszának az Egyesült Királyságban e tagállam európai uniós tagságáról 2016. június 23-án tartott népszavazás miatt történő újbóli megnyitása iránti kérelmet illeti, a Rosneft nem fejt ki, hogy ez az esemény hogyan lehetne önmagában kihatással a Bíróság hatáskörére vagy az ítéleteinek kötelező erejére.
- 44 E feltételek mellett a Bíróság a főtanácsnok meghallgatását követően úgy ítéli meg, hogy a jelen ügyben minden szükséges adat rendelkezésére áll a kérdést előterjesztő bíróság által feltett kérdések megválaszolásához, és a szóban forgó ügy eldöntéséhez szükséges valamennyi érv megvitatásra került a felek között.
- 45 Következésképpen az eljárás szóbeli szakaszának újbóli megnyitása iránti kérelmet el kell utasítani.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 46 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy az EUSZ 19. cikket, az EUSZ 24. cikket és az EUSZ 40. cikket, az EUMSZ 275. cikket, valamint a Charta 47. cikkét akként kell-e értelmezni, hogy a Bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján hatáskörrel rendelkezik arra, hogy előzetes döntéshozatal keretében határozzon a KKBP-re vonatkozó rendelkezések alapján elfogadott olyan aktus érvényességéről, mint a 2014/512 határozat.

- 47 E kérdés érdemi elbírálása előtt meg kell vizsgálni az annak elfogadhatóságával kapcsolatos azon kifogásokat, amelyeket egyes érdekelt felek hoztak fel.

Az elfogadhatóságról

- 48 Az észti és a lengyel kormány, valamint a Tanács úgy véli, hogy az első kérdés elfogadhatatlan. Úgy ítélve meg, hogy a kérdést előterjesztő bíróság nem fejtette ki az e kérdés és a nemzeti szinten folyamatban lévő bírósági eljárás között fennálló viszonyt, kétségbe vonják e kérdés megválaszolásának szükségességét. Ezenkívül a Tanács azt állítja, hogy az alapeljárásban felvetett kérdések egyedül a 833/2014 rendelet alapján is megoldhatók, anélkül hogy határozni kellene a 2014/512 határozat érvényességéről.
- 49 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy ha az Unió intézményei által hozott jogi aktus érvényességére vonatkozó kérdés nemzeti bíróság előtt merül fel, e bíróságra tartozik annak megítélése, hogy határozata meghozatalához szükséges-e a kérdés előzetes döntéshozatal keretében történő eldöntése, és hogy ezért kérje, hogy a Bíróság határozzon e kérdésről. Következésképpen, ha a nemzeti bíróság által előterjesztett kérdések uniós jogszabály érvényességére vonatkoznak, a Bíróság főszabály szerint köteles határozatot hozni (2008. június 3-i Intertanko és társai ítélet, C-308/06, EU:C:2008:312, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 50 A Bíróság csak akkor tagadhatja meg a nemzeti bíróság által az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elbírálását, ha különösen az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tartalmát illetően az eljárási szabályzat 94. cikkében meghatározott követelményeket nem tartják tiszteletben, vagy ha nyilvánvalóan kitűnik, hogy az uniós szabálynak a nemzeti bíróság által kért értelmezése vagy érvényességének vizsgálata semmilyen módon nem függ össze az alapeljárás tárgyával, vagy ha a probléma elméleti jellegű (lásd ebben az értelemben: 2002. december 10-i British American Tobacco [Investments] és Imperial Tobacco ítélet, C-491/01, EU:C:2002:741, 35. pont; 2016. július 5-i Ognyanov ítélet, C-614/14, EU:C:2016:514, 19. pont; 2016. november 15-i Ullens de Schooten ítélet, C-268/15, EU:C:2016:874, 54. pont).
- 51 A jelen ügyben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Rosneft az alapeljárásban vitatja a 2014/512 határozat bizonyos rendelkezéseinek érvényességét. A kérdést előterjesztő bíróság szerint az előtte lefolytatott viták többek között arra a javaslatra vonatkoztak, amely szerint, amennyiben a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel e határozat érvényességének elbírálására, a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy az EUSZ 19. cikk (1) bekezdésének második albekezdésével összhangban megteremtse azokat a jogorvoslati lehetőségeket, amelyek a KKBP területén a hatékony bírói jogvédelem biztosításához szükségesek.
- 52 Mivel a kérdést előterjesztő bíróság úgy ítéli meg, hogy a saját hatáskörét a Bíróság hatáskörétől függően kell vizsgálnia, a Bíróság hatáskörével kapcsolatos első kérdés közvetlenül összefügg az alapeljárás tárgyával.
- 53 A jelen ügyben egyébiránt meg kell állapítani, hogy az alapeljárásban felvetett kérdéseknek egyedül a 833/2014 rendelet alapján lefolytatott vizsgálata elégtelennek bizonyulhat ahhoz, hogy eloszlassa a kérdést előterjesztő bíróságnak az érintett korlátozó intézkedések érvényességével kapcsolatos aggodalmait.
- 54 Az említett bíróság megítélése szerint ugyanis a Tanács által a KKBP keretében elfogadott határozatok megtámadhatatlansága sértheti a bírósághoz fordulás alapvető jogát, továbbá e bíróság emlékeztet arra, hogy az EUSZ 19. cikk megköveteli az uniós jog által szabályozott területeken a hatékony bírói jogvédelem biztosítását.

- 55 Így egyrészt, mivel az EUMSZ 215. cikk alapján elfogadott rendelet érvényességéhez szükséges, hogy ezt megelőzően a KKBP-re vonatkozó rendelkezéseknek megfelelően érvényes határozatot fogadjanak el, a 2014/512 határozat érvényességével kapcsolatos kérdés a jelen ügy összefüggéseiben relevánsnak bizonyul.
- 56 Másrészt emlékeztetni kell arra, hogy az EUSZ 29. cikk értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy nemzeti politikáik megfeleljenek a KKBP keretében kialakított uniós álláspontoknak. Ebből következik, hogy a 833/2014 rendelet esetleges érvénytelensége főszabály szerint nincs kihatással a tagállamok annak biztosítására irányuló kötelezettségére, hogy a nemzeti politikáik megfeleljenek a 2014/512 határozat alapján elrendelt korlátozó intézkedéseknek. Így, amennyiben a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a 2014/512 határozat érvényességének vizsgálatára, az ilyen vizsgálat szükséges az e határozatból eredő kötelezettségek terjedelmének meghatározásához, függetlenül attól a kérdéstől, hogy a 833/2014 rendelet érvényes-e.
- 57 Az eddigi megfontolások összességéből következik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által előterjesztett első kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

- 58 Az Egyesült Királyság kormánya, továbbá a cseh, az észt, a francia és a lengyel kormány, valamint a Tanács úgy véli, hogy az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése második albekezdésének utolsó mondata és az EUMSZ 275. cikk értelmében a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy előzetes döntéshozatal keretében határozzon a 2014/512 határozat érvényességéről.
- 59 A Bizottság szerint az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése és az EUMSZ 275. cikk nem zárja ki, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezzen arra, hogy előzetes döntéshozatal iránti kérelem keretében is határozhasson a 2014/512 határozat érvényességéről. Ugyanakkor ahhoz, hogy a Bíróságnak ilyen helyzetben fennálljon a hatásköre, szükséges egyrészt, hogy az alapeljárásnak a nemzeti bíróság előtti eljárást megindító felperese megfeleljen az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésében meghatározott feltételeknek, másrészt pedig, hogy az eljárás tárgya a természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedések jogszerűségének vizsgálata legyen. A Bizottság úgy véli, hogy e feltételek a jelen ügyben nem teljesülnek.
- 60 Elöljáróban, jöllehet az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése második albekezdésének utolsó mondata, valamint az EUMSZ 275. cikk első bekezdése értelmében a Bíróság főszabály szerint nem rendelkezik hatáskörrel a KKBP-re vonatkozó rendelkezéseket és az ezek alapján elfogadott aktusokat illetően (lásd: 2016. július 19-i H kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-455/14 P, EU:C:2016:569, 39. pont), emlékeztetni kell arra, hogy a Szerződések ezen elv alól két kifejezett kivételt állapítanak meg. Egyrészt ugyanis mind az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése második albekezdésének utolsó mondata, mind pedig az EUMSZ 275. cikk második bekezdése kimondja, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az EUSZ 40. cikk betartásának ellenőrzésére. Másrészt az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése második albekezdésének utolsó mondata hatáskört biztosít a Bíróságnak az EUMSZ 275. cikk második bekezdésében meghatározott bizonyos határozatok jogszerűségének felülvizsgálatára. Maga ez utóbbi rendelkezés hatáskört biztosít a Bíróságnak arra, hogy határozzon a Tanács által a KKBP-re vonatkozó rendelkezések alapján a természetes vagy jogi személyekre vonatkozóan elfogadott korlátozó intézkedéseket előíró határozatok jogszerűségének felülvizsgálatára irányuló, az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése alapján hozzá benyújtott keresetek tekintetében.
- 61 Így meg kell állapítani, hogy az első kérdés lényegében két vizsgálandó problémát vet fel. Először is, e kérdés annak eldöntésére irányul, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik-e arra, hogy a valamely nemzeti bíróság által az EUMSZ 267. cikk alapján előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem értelmében felülvizsgálja, hogy a Tanács a 2014/512 határozat elfogadása során tiszteletben tartotta-e az EUSZ 40. cikket. Másodszor, e kérdés tárgya annak vizsgálata, hogy a Bíróság hatáskörrel

rendelkezik-e arra, hogy a természetes vagy jogi személyekkel szemben elfogadott azon korlátozó intézkedések jogszerűségét, amelyek elfogadását e határozat írja elő, ne csupán akkor vizsgálja felül, amikor e személyek ezen intézkedéseket az EUMSZ 256. cikk és az EUMSZ 263. cikk alapján megsemmisítés iránti keresettel támadják meg az uniós bíróság előtt, hanem abban az esetben is, ha az EUMSZ 267. cikkben szabályozott előzetes döntéshozatali eljárás keretében olyan nemzeti bíróság fordul a Bírósághoz, amelynek kétségei vannak az ilyen intézkedések érvényességét illetően.

- 62 E tekintetben először is, ami a Bíróság azon hatáskörét illeti, hogy felülvizsgálja az EUSZ 40. cikk tiszteletben tartását, meg kell állapítani, hogy a Szerződések nem rendelkeznek az ilyen bírósági felülvizsgálat lefolytatásának semmilyen különleges formájáról. E feltételek mellett e felülvizsgálat azon általános hatáskör részét képezi, amellyel az EUSZ 19. cikk annak érdekében ruházta fel a Bíróságot, hogy biztosítsa a jog tiszteletben tartását a Szerződések értelmezése és alkalmazása során. Ezen általános hatáskört biztosítva az EUSZ 19. cikk (3) bekezdésének b) pontja másfelől kimondja, hogy a Bíróság a nemzeti bíróságok kérelmére előzetes döntést hoz többek között az uniós intézmények által elfogadott aktusok érvényességéről.
- 63 Következésképpen a Bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy a 2014/512 határozatnak az EUSZ 40. cikkel való összeegyeztethetőségére irányuló előzetes döntéshozatal iránti kérelem alapján határozzon.
- 64 Másodszor, meg kell vizsgálni a Bíróság azon hatáskörét, hogy előzetes döntéshozatal keretében határozzon a KKBP területén elfogadott, a 2014/512 határozathoz hasonló határozatok érvényességének elbírálása tárgyában, amennyiben e határozatok természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedésekről rendelkeznek.
- 65 Az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése második albekezdése utolsó mondatának és az EUMSZ 275. cikk második bekezdésének szövege értelmében a Szerződések arra biztosítottak hatáskört a Bíróságnak, hogy felülvizsgálja a Tanács azon határozatainak jogszerűségét, amelyek természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedésekről rendelkeznek. Így amíg az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése arra jogosítja fel a Bíróságot, hogy az EUMSZ 275. cikk második bekezdése szerinti bizonyos határozatok jogszerűségét felülvizsgálja, addig ez utóbbi rendelkezés azt mondja ki, hogy a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az e jogszerűségi felülvizsgálattal kapcsolatos, az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésében meghatározott feltételek mellett előterjesztett keresetek elbírálására.
- 66 A Bíróság által az uniós jogi aktusok jogszerűsége felett a Szerződések értelmében gyakorolt felülvizsgálat az állandó ítélkezési gyakorlat szerint két, egymást kiegészítő bírósági eljáráson nyugszik. Az EUM-Szerződés ugyanis egyrészt a 263. cikkével és a 277. cikkével, másrészt pedig a 267. cikkével teljes jogorvoslati és eljárási rendszert hozott létre, melynek célja, hogy biztosítsa az uniós jogi aktusok jogszerűségének felülvizsgálatát, az uniós bíróságra ruházva azt (1986. április 23-i Les Verts kontra Parlament ítélet, 294/83, EU:C:1986:166, 23. pont; 2002. július 25-i Unión de Pequeños Agricultores kontra Tanács ítélet, C-50/00 P, EU:C:2002:462, 40. pont, valamint 2013. október 3-i Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács ítélet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 92. pont).
- 67 E teljes jogorvoslati és eljárási rendszer velejárója, hogy a jogalanyokat a valamely nemzeti bíróság előtt indított keresettel összefüggésben megillessen az a jog, hogy vitassák az olyan uniós jogi aktusokban foglalt rendelkezések jogszerűségét, amelyek a velük szemben meghozott határozat vagy nemzeti aktus alapjául szolgálnak, hivatkozva ez utóbbiak érvénytelenségére, továbbá hogy elérjék e bíróságnál, amely saját maga nem rendelkezik hatáskörrel ilyen érvénytelenség megállapítására, hogy e tekintetben előzetes döntéshozatal céljából kérdést intézzon a Bírósághoz, hacsak minden kétségen felül nem jogosultak arra, hogy az EUMSZ 263. cikk alapján keresettel támadják meg az említett rendelkezéseket, és az előírt határidőn belül nem éltek e joggal (lásd ebben az értelemben: 2001. február 5-i Nachi Europe ítélet, C-239/99, EU:C:2001:101, 35. és 36. pont; 2010. június 29-i E. és F. ítélet, C-550/09, EU:C:2010:382, 45. és 46. pont).

- 68 Így a megsemmisítés iránti keresetekhez hasonlóan az érvényesség elbírálása céljából előterjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelem is az uniós jogi aktusok jogszerűsége felülvizsgálatának egy formáját jelenti (lásd: 1987. október 22-i Foto-Frost ítélet, 314/85, EU:C:1987:452, 16. pont; 1991. február 21-i Zuckerfabrik Süderdithmarschen és Zuckerfabrik Soest ítélet, C-143/88 és C-92/89, EU:C:1991:65, 18. pont; 2005. december 6-i ABNA és társai ítélet, C-453/03, C-11/04, C-12/04 és C-194/04, EU:C:2005:741, 103. pont; 2013. október 3-i Inuit Tapiriit Kanatami kontra Parlament és Tanács ítélet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, 95. pont).
- 69 Az uniós bírói jogvédelmi rendszer ezen alapvető jellemzője kiterjed az olyan határozatok jogszerűségének felülvizsgálatára is, amelyek a KKBP keretében természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedések elfogadását írják elő.
- 70 Ugyanis sem az EU-Szerződésből, sem pedig az EUM-Szerződésből nem következik, hogy az EUMSZ 256. cikk és az EUMSZ 263. cikk együtt értelmezett rendelkezései alapján a Törvényszék előtt indított megsemmisítés iránti kereset lenne a természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedéseket előíró határozatok jogszerűsége felülvizsgálatának egyetlen formája, kizárva különösen az érvényesség elbírálására irányuló előzetes döntéshozatalra utalást. E tekintetben az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése második albekezdésének utolsó mondata nem azon eljárás típusának meghatározása érdekében hivatkozik az EUMSZ 275. cikk második bekezdésére, amelynek keretében a Bíróság bizonyos határozatok jogszerűségét felülvizsgálhatja, hanem azon határozatok típusának meghatározása érdekében, amelyek jogszerűségét a Bíróság bármely olyan eljárás keretében felülvizsgálhatja, amelynek tárgya a jogszerűség ilyen felülvizsgálata.
- 71 Márpedig, mivel a természetes vagy jogi személyekkel szemben korlátozó intézkedéseket előíró határozat végrehajtása részben a tagállamok felelőssége, az érvényesség elbírálására irányuló előzetes döntéshozatalra utalás alapvető feladatát tölti be a hatékony bírói jogvédelem biztosítása érdekében, különösen akkor, ha – mint az alapeljárásban is – mind a végrehajtó nemzeti intézkedések jogszerűségét, mind pedig az ezen intézkedések alapjául szolgáló, a KKBP területén elfogadott határozat jogszerűségét nemzeti bírósági eljárás keretében kétségbe vonják. Tekintettel ugyanis arra, hogy a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a nemzeti politikáik megfeleljenek a Tanács által az EUSZ 29. cikk alapján elfogadott határozatokkal kialakított uniós álláspontoknak, az említett határozatok bírósági felülvizsgálatának lehetősége elengedhetetlennek bizonyul akkor, ha e határozatok természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedések elfogadásáról rendelkeznek.
- 72 Így mind az EU-Szerződés közös rendelkezéseiben foglalt EUSZ 2. cikkből, mind pedig az Unió külső tevékenységére vonatkozó EUSZ 21. cikkből – amelyre a KKBP-re vonatkozó EUSZ 23. cikk visszautal – az következik, hogy az Unió többek között a jogállamiság értékein alapul (lásd ebben az értelemben: 2016. július 19-i H kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-455/14 P, EU:C:2016:569, 41. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 73 Végeredményben a Charta 47. cikke, amely a hatékony bírói jogvédelem elvét erősíti meg, az első bekezdésében megköveteli, hogy mindenkinek, akinek az Unió joga által biztosított jogait és szabadságait megsértették, az e cikkben megállapított feltételek mellett joga legyen a bíróság előtti hatékony jogorvoslathoz. Emlékeztetni kell arra, hogy az uniós jogi rendelkezések tiszteletben tartásának biztosítására irányuló hatékony bírói felülvizsgálat fennállása a jogállamiság létének velejárója (lásd: 2014. december 18-i Abdida ítélet, C-562/13, EU:C:2014:2453, 45. pont, valamint 2015. október 6-i Schrems ítélet, C-362/14, EU:C:2015:650, 95. pont).
- 74 Jóllehet a Charta 47. cikke nem hozhat létre hatáskört a Bíróság részére, amennyiben a Szerződések azt kizárják, a hatékony bírói jogvédelem elve mégis magában foglalja, hogy a KKBP-t illetően a Bíróság hatáskörének kizárását megszorítóan értelmezzék.

- 75 Mivel az az eljárás, amely lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy előzetes döntéshozatal keretében határozatot hozzon, az EUSZ 19. cikk (1) bekezdése értelmében ezen intézményre ruházott feladat értelmében arra irányul, hogy biztosítsa a jog tiszteletben tartását a Szerződések értelmezése és alkalmazása során, ellentétes lenne a hivatkozott rendelkezés célkitűzéseivel, valamint a hatékony bírói jogvédelem elvével, ha megszorítóan értelmeznénk az EUMSZ 275. cikk második bekezdésében – amelyre az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése utal – a Bíróságnak biztosított hatáskört (lásd analógia útján: 2007. február 27-i Gestoras Pro Amnistía és társai kontra Tanács ítélet, C-354/04 P, EU:C:2007:115, 53. pont; 2007. február 27-i Segi és társai kontra Tanács ítélet, C-355/04 P, EU:C:2007:116, 53. pont; 2014. június 24-i Parlament kontra Tanács ítélet, C-658/11, EU:C:2014:2025, 70. pont; 2015. november 12-i Elitaliana kontra Eulex Kosovo ítélet, C-439/13 P, EU:C:2015:753, 42. pont, valamint 2016. július 19-i H kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-455/14 P, EU:C:2016:569, 40. pont).
- 76 E feltételek mellett, amennyiben a Bíróság az EUSZ 24. cikk (1) bekezdése és az EUMSZ 275. cikk második bekezdése értelmében tárgyi hatáskörrel rendelkezik az uniós jogi aktusok érvényességének elbírálására, vagyis többek között akkor, ha természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedésekről van szó, a Szerződések által kialakított hatékony bírói jogvédelmi rendszer felépítésével ellentétes lenne ez utóbbi rendelkezés akként értelmezése, mint amely kizárja annak lehetőségét, hogy a tagállami bíróságok kérdést intézzenek a Bírósághoz az ilyen intézkedések elfogadását előíró tanácsi határozatok érvényességét illetően.
- 77 Végül el kell utasítani azt az érvet, amely szerint egyedül a nemzeti bíróságoknak kell biztosítaniuk a hatékony bírói jogvédelmet, amennyiben nem áll fenn a Bíróság azon hatásköre, hogy előzetes döntéshozatal keretében határozzon a KKBP területén elfogadott azon határozatok érvényességéről, amelyek természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedések elfogadását írják elő.
- 78 A hatékony bírói jogvédelmi rendszer szükségszerű koherenciája ugyanis az állandó ítélkezési gyakorlat szerint megköveteli, hogy az EUMSZ 267. cikk keretében a Bíróság részére legyen fenntartva az a hatáskör, hogy megállapítsa az uniós intézmények által elfogadott aktusok azon érvénytelenségét, amelyre valamely nemzeti bíróság előtt hivatkoznak (lásd ebben az értelemben: 1987. október 22-i Foto-Frost ítélet, 314/85, EU:C:1987:452, 17. pont, valamint 2015. október 6-i Schrems ítélet, C-362/14, EU:C:2015:650, 62. pont). Ugyanez a következtetés irányadó a KKBP területén elfogadott azon határozatokat illetően is, amelyek kapcsán a Szerződések a jogszerűség felülvizsgálatával kapcsolatos hatáskört biztosítanak a Bíróságnak.
- 79 Másfelől a Bíróság van a legkedvezőbb helyzetben ahhoz, hogy állást foglaljon az uniós jogi aktusok érvényessége tárgyában, figyelembe véve azokat a lehetőségeket, amelyek az előzetes döntéshozatali eljárás keretében a rendelkezésére állnak egyrészt ahhoz, hogy észrevételeket szerezzen be a tagállamoktól és azoktól az uniós intézményektől, amelyek aktusait kétségbe vonják, másrészt pedig azon tagállamokat, valamint az Unió azon intézményeit, szerveit vagy hivatalait, amelyek félként nem vesznek részt az eljárásban, felhívja mindazon tájékoztatás megadására, amelyet az eljárás szempontjából szükségesnek ítél (lásd ebben az értelemben: 1987. október 22-i Foto-Frost ítélet, 314/85, EU:C:1987:452, 18. pont).
- 80 E következtetést megerősíti az EUMSZ 267. cikk alapvető célja, amely abban áll, hogy biztosítsa az uniós jog nemzeti bíróságok általi egységes alkalmazását, e cél pedig ugyanúgy irányadó a természetes vagy jogi személyekkel szemben korlátozó intézkedések elfogadását előíró határozatok jogszerűségének felülvizsgálata kapcsán, mint az Unió egyéb aktusait illetően. Az ilyen határozatokkal kapcsolatban ugyanis a valamely uniós jogi aktus érvényességét illetően a tagállamok bíróságai között fennálló különbségek magát az uniós jogrendszer egységességét kérdőjeleznék meg, és a jogbiztonság alapvető követelményét veszélyeztetnék (lásd analógia útján: 1990. február 22-i Busseni ítélet, C-221/88, EU:C:1990:84, 15. pont; 2005. december 6-i Gaston Schul Douane-expediteur ítélet, C-461/03, EU:C:2005:742, 21. pont; 2011. december 21-i Air Transport Association of America és társai ítélet, C-366/10, EU:C:2011:864, 47. pont).

- 81 Az eddigi megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az EUSZ 19. cikket, az EUSZ 24. cikket és az EUSZ 40. cikket, az EUMSZ 275. cikket, valamint a Charta 47. cikkét akként kell értelmezni, hogy a Bíróság az EUMSZ 267. cikk alapján hatáskörrel rendelkezik arra, hogy előzetes döntéshozatal keretében határozzon a KKBP-re vonatkozó rendelkezések alapján elfogadott olyan aktus érvényességéről, mint a 2014/512 határozat, amennyiben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem vagy az EUSZ 40. cikk e határozat általi tiszteletben tartásának felülvizsgálatára, vagy pedig a természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedések jogszerűségének felülvizsgálatára vonatkozik.

A második kérdés a) pontjáról

- 82 A kérdést előterjesztő bíróság második kérdésének a) pontjával a 2014/512 határozat 1. cikke (2) bekezdésének b)–d) pontja és (3) bekezdése, 4., 4a. és 7. cikke, valamint III. melléklete, továbbá a 833/2014 rendelet 3., 3a. cikke, 4. cikkének (3) és (4) bekezdése, 5. cikke (2) bekezdésének b)–d) pontja és (3) bekezdése, 11. cikke, valamint II. és VI. melléklete érvényességéről kérdezi a Bíróságot.
- 83 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, valamint a Rosneft írásbeli észrevételeiből kitűnik, hogy a Rosneft először is azzal az indokkal vitatja e rendelkezések érvényességét, hogy a 2014/512 határozatot az EUSZ 40. cikk megsértésével fogadták el. Másodszor, azt állítja, hogy az említett rendelkezések összeegyeztethetetlenek az EU–Oroszország partnerségi megállapodással. Harmadszor, úgy véli, hogy a Tanács ugyanezen rendelkezések elfogadása során megsértette az indokolási kötelezettséget, a védelemhez való jogot, a hatékony bírói jogvédelemhez való jogot és az iratbetekintési jogot. Negyedszer, a Rosneft az egyenlő bánásmód elvének megsértésére hivatkozik. Ötödször, azt állítja, hogy az alapeljárás tárgyát képező rendelkezések érvénytelenek a Tanács általi hatáskörrel való visszaélés, hatodszor pedig a 2014/512 határozat és a 833/2014 rendelet szövege közötti ellentmondás folytán. Hetedszer, a Rosneft előadja, hogy a Tanács megsértette az arányosság elvét és az őt megillető alapvető jogokat, különösen a vállalkozás szabadságát és a tulajdonhoz való jogát.

Az EUSZ 40. cikknek a 2014/512 határozat és a 833/2014 rendelet általi tiszteletben tartásáról

- 84 A Rosneft úgy véli, hogy a Tanács megsértette az EUSZ 40. cikket, amikor a 2014/512 határozatban túlságosan részletekbe menően határozta meg az Uniónak az alapeljárás tárgyát képező korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos álláspontját, beavatkozva ezáltal az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője (a továbbiakban: főképviselő) és a Bizottság együttes javaslattevési hatáskörébe.
- 85 A KKBP-re vonatkozó rendelkezés alapján elfogadott jogi aktusokat illetően a Bíróság feladata többek között az EUMSZ 275. cikk második bekezdésének első tagmondata, valamint az EUSZ 40. cikk alapján arról gondoskodni, hogy e politika végrehajtása ne sértse az EUM-Szerződés alapján az uniós hatáskörök gyakorlására vonatkozóan a Szerződésekben az intézmények részére előírt eljárások alkalmazását és az intézmények erre vonatkozó hatásköreinek terjedelmét (2016. június 14-i Parlament kontra Tanács ítélet, C-263/14, EU:C:2016:435, 42. pont).
- 86 Annak ellenőrzése érdekében, hogy a 2014/512 határozatnak a Tanács által az EUSZ 29. cikk alapján történő elfogadása nem avatkozik-e be az EUM-Szerződésben meghatározott hatáskörökbe és eljárásokba, az EUMSZ 215. cikkben szabályozott hatáskörök és eljárások alapján meg kell vizsgálni e határozat tartalmát.
- 87 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 2014/512 határozat tartalma kétségtől részletekbe menő. Ugyanakkor e határozatnak – mint az a (7) preambulumbekkezdéséből kitűnik – az a célja, hogy célzott korlátozó intézkedéseket vezessen be olyan területek vonatkozásában, amelyek technikai jellegűek, ideértve a tőkepiacokhoz való hozzáférést, a védelmi ipart, a kettős felhasználású termékeket, valamint a különösen az energiaágazatban alkalmazott érzékeny technológiákat.

- 88 Az EUSZ 24. cikkéből és az EUSZ 29. cikkéből következik, hogy az általános szabályok szerint a Tanács feladata, hogy egyhangúlag meghatározza az Unió által a KKBP területén elfogadott korlátozó intézkedések tárgyát. A KKBP-nek az EUSZ 3. cikk (5) bekezdésében és az EUSZ 21. cikkben, valamint a KKBP-re vonatkozó különös rendelkezésekben, így különösen az EUSZ 23. cikkben és az EUSZ 24. cikkben meghatározott céljai és célkitűzései tág körére tekintettel a Tanács e cél meghatározása során széles mozgástérrel rendelkezik.
- 89 Ezzel szemben az EUMSZ 215. cikk, amely áthidalást hoz létre az EU-Szerződés KKBP-vel kapcsolatos célkitűzései és az EUM-Szerződés körébe tartozó gazdasági intézkedéseket tartalmazó uniós cselekmények között (lásd ebben az értelemben: 2012. július 19-i Parlament kontra Tanács ítélet, C-130/10, EU:C:2012:472, 59. pont), lehetővé teszi, hogy a Tanács a főképvisező és a Bizottság által előterjesztett együttes javaslat alapján, minősített többséggel eljárva rendeleteket fogadjon el a korlátozó intézkedések érvényesülésének biztosítása érdekében, amennyiben azok az EUM-Szerződés hatálya alá tartoznak, valamint annak érdekében, hogy valamennyi tagállamban biztosítsa azok egységes alkalmazását. Ami a 833/2014 rendeletet illeti, jöllehet az átveszi a 2014/512 határozat lényegi tartalmát, az említett határozatban előírt korlátozó intézkedések alkalmazásával kapcsolatos fogalommeghatározásokat és pontosításokat is tartalmaz.
- 90 Tekintettel az aktusok e két típusának eltérő funkcióira, amennyiben az egyik az Uniónak az elfogadni szándékozott korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos álláspontját határozza meg, míg a másik az említett intézkedések uniós szintű érvényesülését szolgáló eszköznek minősül, az, hogy a Tanács által az EUSZ 29. cikk alapján elfogadott határozat megjelöli a korlátozó intézkedések tárgyát, főszabály szerint nem tekinthető az említett határozat végrehajtása érdekében az EUMSZ 215. cikkben szabályozott eljárásba történő beavatkozásnak. Különösen, amennyiben bizonyos mértékben technikai jellegű területről van szó, célszerűnek bizonyulhat, hogy a korlátozó intézkedések megállapítása során a Tanács pontos fogalmakat használjon. E feltételek mellett nem kifogásolható a Tanáccsal szemben, hogy a 2014/512 határozat elfogadásával előre meghatározta a 833/2014 rendelet tartalmának egy részét.
- 91 Másfelől, ami a Rosneft azon érvét illeti, amely szerint a 2014/512 határozat nem tartja tiszteletben az EUSZ 40. cikket, amennyiben e határozat az EUSZ 24. cikk és az EUSZ 31. cikk értelmében vett „jogalkotási aktusnak” minősül, amely cikkek a KKBP területén tiltják az ilyen aktusok elfogadását, ezt az érvet szintén el kell utasítani. Az EUMSZ 289. cikk (3) bekezdése ugyanis úgy rendelkezik, hogy a jogalkotási eljárás keretében elfogadott jogi aktusok jogalkotási aktusoknak minősülnek. A KKBP területén a jogalkotási aktusok elfogadása lehetőségének kizárása azt a szándékot tükrözi, hogy e politikát külön szabályok és eljárások hatálya alá vonják, mint ez kitűnik az EUSZ 24. cikkéből. Mivel e külön szabályok és eljárások – amelyeket többek között az EU-Szerződés V. címének 2. fejezetén belül a KKBP-re vonatkozó rendelkezések határoznak meg – az uniós intézmények közötti különleges feladatmegosztást állapítanak meg, az eddigiekből az következik, hogy az EUMSZ 289. cikk (3) bekezdése értelmében vett jogalkotási aktusok elfogadása ebben az összefüggésben szükségképpen kizárt.
- 92 Márpedig nem vitatott, hogy a 2014/512 határozatot nem az EUM-Szerződés alapján, hanem az EUSZ 24. cikkben szabályozott eljárás szerint fogadták el. E határozat tehát nem minősülhet a fentiek szerinti jogalkotási aktusnak. Következésképpen e határozat elfogadásával a Tanács nem sérthette meg az EUSZ 40. cikket.
- 93 Az eddigi megfontolásokra tekintettel nem tűnik úgy, hogy a korlátozó intézkedések tárgyának a 2014/512 határozat általi meghatározása sértene az EUMSZ 215. cikkben szabályozott eljárást és azon hatáskörök gyakorlását, amelyeket ugyanezen cikk a főképvisezőnek és a Bizottságnak biztosít. E feltételek mellett a 2014/512 határozatnak az EUSZ 40. cikk alapján lefolytatott vizsgálata nem tárt fel semmi olyan elemet, amely érinthetné e határozat érvényességét.

A természetes vagy jogi személyekkel szembeni, a 2014/512 határozatban és a 833/2014 rendeletben előírt korlátozó intézkedések érvényességéről

– Előzetes észrevételek

- 94 A Tanács azt állítja, hogy a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel a 2014/512 határozatban és a 833/2014 rendeletben foglalt rendelkezések jogszerűségének felülvizsgálatára, mivel a Rosneft által felhozott jogellenességi jogalapok lényegében arra irányulnak, hogy vitassák az Unió által annak érdekében hozott elvi döntést, hogy megszakítsa az Oroszországgal fennálló gazdasági és pénzügyi kapcsolatainak egy részét. Hasonlóképp, az Egyesült Királyság kormánya, az észt, a francia és a lengyel kormány, valamint a Bizottság vitatják azt az érvet, amely szerint a 2014/512 határozat természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedéseket tartalmaz, mivel szerintük az abban foglalt intézkedések objektíven meghatározott helyzetekre, és a személyek általánosságban megcélzott kategóriáira alkalmazandóak.
- 95 Meg kell vizsgálni, hogy a 2014/512 határozatban foglalt rendelkezések az EUMSZ 275. cikk második bekezdése értelmében vett, természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedéseket írnak-e elő.
- 96 Először is, a 2014/512 határozat 4. és 4a. cikkét illetően meg kell állapítani, hogy e cikkek egyrészt előzetes engedélyezési rendszert írnak elő az oroszországi olajipari feltárási és kitermelési projektek konkrét kategóriáira irányuló bizonyos felszerelések értékesítését, szállítását, transzferét és kivitelét illetően, másrészt pedig megtiltják az ilyen projektekhez szükséges kapcsolódó szolgáltatások nyújtását.
- 97 Így az említett cikkek olyan intézkedésekről rendelkeznek, amelyek alkalmazási körét objektív kritériumokra, így különösen az olajipari feltárási és kitermelési projektek kategóriáira hivatkozással határozzák meg. Ezzel szemben ezek az intézkedések nem konkrétan meghatározott természetes vagy jogi személyekre irányulnak, hanem általános jelleggel alkalmazandók minden olyan gazdasági szereplőre, akik az előzetes engedélyezés alá tartozó felszerelések értékesítésében, szállításában, transzferében és kivitelében érintettek, valamint mindenkire, aki kapcsolódó szolgáltatásokat nyújt.
- 98 E feltételek mellett, mint azt a főtanácsnok is megjegyezte az indítványának 85. pontjában, a 2014/512 határozat 4. és 4a. cikkében előírt intézkedések nem az EUMSZ 275. cikk második bekezdése értelmében vett, természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedéseknek, hanem általános hatályú intézkedéseknek minősülnek.
- 99 Következésképpen a Bíróság nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy e rendelkezések jogszerűségét felülvizsgálja.
- 100 Másodszor, ami a 2014/512 határozat szóban forgó egyéb rendelkezései, vagyis e határozat 1. cikke (2) bekezdésének b)–d) pontja és (3) bekezdése, 7. cikke és III. melléklete értelmében bevezetett korlátozó intézkedéseket illeti, meg kell állapítani, hogy ezen intézkedések tárgyát konkrét jogalanyokra hivatkozással határozzák meg. Ezen intézkedések ugyanis megtiltják többek között különböző pénzügyi műveletek végrehajtását az e határozat III. mellékletében felsorolt jogalanyok tekintetében, amelyek között szerepel a Rosneft is.
- 101 Az Egyesült Királyság kormánya szerint az, hogy csak három energiaipari vállalkozás tartozik az említett intézkedések alkalmazási körébe, nem jelenti ugyanakkor azt, hogy ezek az intézkedések az EUMSZ 275. cikk második bekezdése értelmében konkrét természetes vagy jogi személyekre irányulnak. Különösen az a körülmény, hogy a felsorolt jogalanyok száma nem túl magas annak következtében, hogy az érintett oroszországi energiapiac oligopolisztikus ágazatában csak nagyon korlátozott számú gazdasági szereplő van, semmit nem változtat azon a körülményen, hogy a

korlátozások objektív kritériumokon alapulnak. A 2014/512 határozat III. melléklete azokat a jogalanyokat sorolja fel, amelyek megfelelnek az említett objektív kritériumoknak, mivel e lista csupán deklaratív jellegű.

- 102 E tekintetben emlékeztetni kell a Bíróság azon állandó ítélkezési gyakorlatára, amely szerint a korlátozó intézkedések egyszerre sorolhatók az általános hatályú jogi aktusokhoz, mivel általános jelleggel és absztrakt módon meghatározott címzettek valamely csoportjának megtiltják a gazdasági erőforrások azon jogalanyok rendelkezésére bocsátását, amelyekre a mellékleteik vonatkoznak, valamint az e jogalanyokkal szemben hozott egyedi határozatokhoz (lásd ebben az értelemben: 2008. szeptember 3-i Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-402/05 P és C-415/05 P, EU:C:2008:461, 241–244. pont; 2013. április 23-i Gbagbo és társai kontra Tanács ítélet, C-478/11 P–C-482/11 P, EU:C:2013:258, 56. pont).
- 103 Ezenkívül emlékeztetni kell arra, hogy ami a KKBP-re vonatkozó rendelkezések alapján elfogadott aktusokat illeti, ezen aktusok egyedi jellege keletkezteti az EUMSZ 275. cikk második bekezdésének megfelelően az uniós bírósághoz fordulás jogát (lásd ebben az értelemben: 2013. április 23-i Gbagbo és társai kontra Tanács ítélet, C-478/11 P–C-482/11 P, EU:C:2013:258, 57. pont).
- 104 Az alapeljárásban a Tanács azáltal, hogy megállapította a 2014/512 határozat 1. cikke (2) bekezdésének b)–d) pontja szerinti, a Rosneft azonosítását lehetővé tevő kritériumokat, továbbá azáltal, hogy e társaságot a határozat III. mellékletében szerepeltette, az érintett jogi személlyel szembeni korlátozó intézkedéseket fogadott el. Azon körülmény ellenére, hogy az ilyen intézkedések egyedi módon megcélozhatják valamely harmadik ország konkrét iparágának egyéb jogalanyait is, az említett intézkedéseknek a jelen ítélet 102. és 103. pontjában felidézett jellegéből következik, hogy abban az esetben, ha ezen intézkedések jogszerűségét vitatják, szükséges, hogy azok az EUMSZ 275. cikk második bekezdése értelmében bírósági felülvizsgálat tárgyát képezhessék.
- 105 Végül el kell utasítani a többek között a Tanács által előterjesztett azon érvet, amely szerint a Bíróságnak nincs hatásköre a 833/2014 rendelet rendelkezései jogszerűségének felülvizsgálatára, mivel a Rosneft által felhozott jogellenességi jogalapok alapvetően a teljes egészükben a KKBP területére tartozó, a Tanács által a 2014/512 határozattal elfogadott elvi döntéseket vitatják.
- 106 E tekintetben meg kell állapítani, mint azt a főtanácsnok is megjegyezte az indítványának 103. pontjában, hogy a Bíróság hatáskörét semmi nem korlátozza az EUMSZ 215. cikk alapján elfogadott olyan rendelettel kapcsolatban, amely az Unió által a KKBP-vel összefüggésben kialakított álláspontok érvényesülését biztosítja. Az ilyen rendeletek ugyanis az EUM-Szerződés alapján elfogadott olyan uniós jogi aktusoknak minősülnek, amelyek tekintetében az uniós bíróságoknak a Szerződések alapján biztosított hatáskörüknek megfelelően főszabály szerint teljes körű jogszerűségi felülvizsgálatot kell gyakorolniuk (lásd: 2008. szeptember 3-i Kadi és Al Barakaat International Foundation kontra Tanács és Bizottság ítélet, C-402/05 P és C-415/05 P, EU:C:2008:461, 326. pont).
- 107 Az eddigi megfontolásokra tekintettel a Bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy határozzon a 2014/512 határozat 1. cikke (2) bekezdése b)–d) pontjának és (3) bekezdésének, 7. cikkének és III. mellékletének érvényességéről. Ezzel szemben e határozat 4. és 4a. cikke érvényességének felülvizsgálatára nem rendelkezik hatáskörrel. Ami a 833/2014 rendeletet illeti, a Bíróság hatáskörrel rendelkezik a kérdést előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben említett valamennyi rendelkezés érvényességének felülvizsgálatára. A Bíróság hatáskörének e korlátai között kell megvizsgálni a kérdést előterjesztő bíróság által említett rendelkezések érvényességét.

– *A vitatott jogi aktusoknak az EU–Oroszország partnerségi megállapodással való összeegyeztethetőségéről*

- 108 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, valamint a Rosneft által előterjesztett észrevételekből kitűnik, hogy a Rosneft megítélése szerint a vitatott jogi aktusoknak az olajágazatra, valamint az értékpapírokra és a kölcsönökre vonatkozó bizonyos rendelkezései, vagyis a 2014/512 határozat 1. cikke (2) bekezdésének b)–d) pontja és (3) bekezdése, valamint III. melléklete, hasonlóképp a 833/2014 rendelet 3. cikkének (1), (3) és (5) bekezdése, 3a. cikkének (1) bekezdése, 5. cikke (2) bekezdésének b)–d) pontja és (3) bekezdése, valamint II. és VI. melléklete sérti az EU–Oroszország partnerségi megállapodást.
- 109 E tekintetben – ellentétben az Egyesült Királyság kormánya, a Tanács és a Bizottság által előadott érveléssel – nem lehet eleve kizárni, hogy valamely jogalany nemzeti bíróság előtt anélkül hivatkozhat-e a megállapodás rendelkezéseire, hogy ehhez további végrehajtási intézkedések elfogadására lenne szükség (lásd ebben az értelemben: 2005. április 12-i Simutenkov ítélet, C-265/03, EU:C:2005:213, 23. pont), mint azt a főtanácsnok is megállapította az indítványának 116. pontjában.
- 110 Ugyanakkor anélkül, hogy a jelen ügyben határozni kellene erről a kérdésről, elegendő megállapítani, hogy még ha feltételezzük is, hogy az alapügy tárgyát képező korlátozó intézkedések nem felelnek meg az említett megállapodás bizonyos rendelkezéseinek, e megállapodás 99. cikke lehetővé teszi azok elfogadását.
- 111 Az EU–Oroszország partnerségi megállapodás 99. cikke 1) pontjának d) alpontja szerint ugyanis e megállapodás nem tartalmaz olyan rendelkezéseket, amelyek a feleket megakadályoznák abban, hogy olyan intézkedéseket hozzanak, amelyeket fontos biztonsági érdekeik védelmében szükségesnek ítélnek, többek között háborús időkben vagy háborúval fenyegető súlyos nemzetközi feszültség esetén, illetve olyan kötelezettségek teljesítése céljából, amelyeket a béke és a nemzetközi biztonság fenntartása céljából fogadtak el.
- 112 Továbbá e rendelkezés szövege nem követeli meg, hogy a „háború” vagy „háborúval fenyegető súlyos nemzetközi feszültség” olyan fegyveres konfliktust jelentsen, amely közvetlenül kiterjed az Unió területére. Így az Unióval szomszédos országban bekövetkező események – mint például azok, amelyek Ukrajnában történtek, és az alapeljárás tárgyát képező korlátozó intézkedések alapjául szolgálnak – is igazolhatják az Unió alapvető biztonsági érdekeinek védelmére, valamint a béke és a nemzetközi biztonság megőrzésére irányuló intézkedéseket, összhangban az EUSZ 21. cikk (1) bekezdésének első albekezdése és (2) bekezdésének c) pontja értelmében az Unió külső tevékenységére vonatkozóan meghatározott célkitűzéssel, az Egyesült Nemzetek Alapokmányában foglalt elvek és célok tiszteletben tartásával.
- 113 Azon kérdést illetően, hogy az alapeljárás tárgyát képező korlátozó intézkedések elfogadása szükséges volt-e az Unió alapvető biztonsági érdekeinek védelméhez, valamint a béke és a nemzetközi biztonság megőrzéséhez, emlékeztetni kell arra, hogy a Tanács széles körű mérlegelési jogkörrel rendelkezik az olyan területeken, amelyek a részéről politikai, gazdasági és társadalmi döntéseket igényelnek, és amelyekben a Tanácsnak összetett mérlegeléseket kell lefolytatnia (2016. március 1-jei National Iranian Oil Company kontra Tanács ítélet, C-440/14 P, EU:C:2016:128, 77. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 114 Mint azt a főtanácsnok az indítványának 150. pontjában megjegyezte, az alapeljárás tárgyát képező korlátozó intézkedések elfogadása során a Tanács a vitatott jogi aktusok preambulumaiban emlékeztetett arra, hogy az uniós tagállamok állam-, illetve kormányfői elítélték, hogy az Oroszországi Föderáció indokolatlanul megsértette Ukrajna szuverenitását és területi integritását, továbbá hogy a Tanács felszólította az Oroszországi Föderációt, hogy érvényesítse az illegálisan felfegyverzett csoportok feletti befolyását többek között annak érdekében, hogy a Malaysian Airlines lezuhant MH17. számú járata donyecki (Ukrajna) földet érésének színhelye teljes mértékben, haladéktalanul és

biztonságosan megközelíthető legyen, valamint hogy az Unió már intézkedéseket tett a Krím és Szevasztopol (Ukrajna) jogellenes annektálása miatt. E tényezőkre tekintettel a Tanács a 2014/512 határozat (8) preambulumbekkezdésében megállapította, hogy a helyzet továbbra is súlyos maradt, és helyénvaló volt korlátozó intézkedésekkel reagálni az Oroszországi Föderációnak az ukrajnai helyzetet destabilizáló intézkedéseire.

- 115 Végeredményben, mint azt a 833/2014 rendelet (2) preambulumbekkezdése is hangsúlyozza, e megállapításokból kitűnik, hogy a vitatott jogi aktusokkal elrendelt korlátozó intézkedések az ukrajnai válság békés rendezésének előmozdítására irányultak. E célkitűzés egybevág a béke és a nemzetközi biztonság megőrzésére irányuló célkitűzéssel, összhangban az Unió külső tevékenységének az EUSZ 21. cikkben meghatározott céljaival.
- 116 E feltételek mellett, továbbá figyelembe véve a Tanácsot e területen megillető széles körű mérlegelési jogkört, a Tanács helyesen ítéltette úgy, hogy az alapügy tárgyát képező korlátozó intézkedések elfogadása az EU–Oroszország partnerségi megállapodás 99. cikke értelmében szükséges volt az Unió alapvető biztonsági érdekeinek védelméhez, valamint a béke és a nemzetközi biztonság megőrzéséhez.
- 117 Következésképpen a vitatott jogi aktusok e megállapodásra tekintettel lefolytatott vizsgálata nem tárt fel egyetlen olyan elemet sem, amely érinthetné e jogi aktusok érvényességét.

– Az indokolási kötelezettségről, valamint a védelemhez való jog, a hatékony bírói jogvédelemhez való jog és az iratbetekintési jog tiszteletben tartásáról

- 118 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a Rosneft szerint a Tanács megsértette az EUMSZ 296. cikk második bekezdése értelmében őt terhelő azon kötelezettséget, hogy megindokolja a vitatott jogi aktusokat.
- 119 E tekintetben pontosítani kell, hogy amíg az olajágazatra irányuló, a 833/2014 rendelet 3. és 3a. cikke, 4. cikkének (3) és (4) bekezdése, valamint II. melléklete által bevezetett korlátozó intézkedések általános hatályú jogi aktusoknak minősülnek, addig a jelen ítéletnek különösen a 100. pontjából kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott, az értékpapírokra és a kölcsönökre vonatkozó rendelkezések, vagyis a 2014/512 határozat 1. cikke (2) bekezdésének b)–d) pontja és (3) bekezdése, valamint III. melléklete, továbbá a 833/2014 rendelet 5. cikke (2) bekezdésének b)–d) pontja és (3) bekezdése, valamint VI. melléklete egyedi jogalanyokra irányul.
- 120 Márpedig emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az indokolási kötelezettség terjedelme az adott jogi aktus jellegétől függ, és hogy az általános hatályú jogi aktusok esetében az indokolás korlátozódhat egyrészt az aktus elfogadásához vezető helyzet egészének, másrészt a jogi aktus által kitűzött, elérendő általános célok megjelölésére (1998. november 19-i Spanyolország kontra Tanács ítélet, C-284/94, EU:C:1998:548, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 121 Ami az egyedi hatályú korlátozó intézkedéseket illeti, a védelemhez való jog és a hatékony bírói jogvédelemhez való jog tiszteletben tartása megköveteli különösen, hogy az Unió illetékes hatósága közölje az érintett személlyel azokat az információkat, amelyekkel e hatóság az említett személy tekintetében – határozatának megalapozásához – rendelkezik (2013. július 18-i Bizottság és társai kontra Kadi ítélet, C-584/10 P, C-593/10 P és C-595/10 P, EU:C:2013:518, 111. pont).
- 122 Ezzel együtt az EUMSZ 296. cikk által megkövetelt indokolásnak világosan és egyértelműen kell tartalmaznia a jogi aktust kibocsátó intézmény érvelését, oly módon, hogy az lehetővé tegye az érdekelt számára a meghozott intézkedések indokainak megismerését, az illetékes bíróság számára pedig a felülvizsgálati jogköre gyakorlását, ugyanakkor az ilyen indokolásnak igazodnia kell a szóban forgó jogi aktus jellegéhez és elfogadásának körülményeihez. E tekintetben nem követelmény, hogy az indokolás az összes releváns ténybeli és jogi elemet tartalmazzon, minthogy azt a kérdést, hogy egy jogi

aktus indokolása megfelel-e a követelményeknek, nemcsak szövegére, hanem körülményeire, valamint az adott tárgyra vonatkozó jogszabályok összességére is figyelemmel, különösen pedig azon érdek szerint kell vizsgálni, hogy a jogi aktus címzettjei magyarázathoz jussanak. Következésképpen valamely sérelmet okozó aktus indokolása akkor megfelelő, ha az érdekelt előtt ismert összefüggésben került sor az elfogadására, amely lehetővé teszi a vele szemben hozott intézkedés tartalmának megértését (lásd ebben az értelemben: 2012. november 15-i Tanács kontra Bamba ítélet, C-417/11 P, EU:C:2012:718, 50., 53. és 54. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

- 123 Meg kell állapítani, hogy a 2014/512 határozat (1)–(8) preambulumbekzdése felidézi azon politikai környezet releváns elemeit, amelyben a szóban forgó korlátozó intézkedéseket elfogadták. Ezenkívül a 833/2014 rendelet (2) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a vitatott jogi aktusoknak az a deklarált célja, hogy megnöveljék az Oroszországi Föderáció által az Ukrajna területi integritásának, szuverenitásának és függetlenségének aláásása érdekében tett intézkedések költségeit, továbbá hogy előmozdítsák a válság békés rendezését. A vitatott jogi aktusok így ismertetik az elfogadásukhoz vezető általános helyzetet, valamint azokat az általános célkitűzéseket, amelyek megvalósítását javasolják.
- 124 Hasonlóképp, meg kell állapítani, mint azt a főtanácsnok is hangsúlyozta az indítványának 158. és 159. pontjában, hogy a Rosneftnek, amely az oroszországi olajágazat egyik legjelentősebb gazdasági szereplője, és amely a 2014/512 határozat elfogadásának időpontjában az orosz állam többségi tulajdonában volt, észszerűen tudnia kellett azokról az okokról, amelyek alapján a Tanács vele szemben célzott intézkedéseket fogadott el. Összhangban azzal a célkitűzéssel, hogy megnöveljék az Oroszországi Föderáció Ukrajnával kapcsolatos cselekményeinek költségeit, a 2014/512 határozat 1. cikke (2) bekezdésének b) pontja korlátozásokat állapít meg az olajágazatban működő, az orosz állam által ellenőrzött bizonyos jogalanyokkal szemben, többek között a teljes eszközértékük alapján, amelynek becsült értéke meghaladja az egybillió orosz rubelt. Mivel az említett intézkedések elfogadásának időpontjában fennálló politikai háttér és az olajágazatnak az orosz gazdaságban betöltött jelentősége egyébként is közismert, az említett jogi aktusok deklarált céljának fényében könnyen érthető a Tanács azon döntése, hogy ezen ágazat gazdasági szereplőivel szemben korlátozó intézkedéseket fogadjon el.
- 125 Következésképpen a Tanács a jelen ügyben megfelelően megindokolta a vitatott jogi aktusokat.
- 126 Ezenkívül a Rosneft a kérdést előterjesztő bíróság előtt az iratbetekintési jog, valamint a védelemhez való jog és a hatékony bírói jogvédelemhez való jog állítólagos megsértésére hivatkozik. E tekintetben a Bírósághoz benyújtott írásbeli észrevételekből kitűnik, hogy a Rosneft iratbetekintés iránti kérelmeket terjesztett a Tanács elé, kérve az iratokba való betekintés engedélyezését különösen annak érdekében, hogy az alapeljárás tárgyát képező korlátozó intézkedések elleni, a Törvényszékhez benyújtott megsemmisítés iránti keresetével összefüggésben védekezhessen. A Rosneft szerint a Tanácsnak betekintést kellett volna engedélyeznie számára az ezen intézkedésekkel kapcsolatos valamennyi nem bizalmas hivatalos dokumentumba, különösen az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáféréstről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.), valamint a 2013. november 28-i Tanács kontra Fulmen és Mahmoudian ítélet (C-280/12 P, EU:C:2013:775) 59. és 60. pontjából eredő azon ítélkezési gyakorlat alapján, amely a védelemhez való jog tiszteletben tartására vonatkozik, ideértve a bizalmas adatkezeléshez fűződő jogos érdekek tiszteletben tartása melletti iratbetekintési jogot, valamint a hatékony bírói jogvédelemhez való jogot. A Tanács e kérelmeket akként bírálta el, hogy részleges betekintést engedélyezett a kért dokumentumokba.
- 127 Márpedig, jóllehet a Rosneft e tekintetben hivatkozik mind a védelemhez való jog és a hatékony bírói jogvédelemhez való jog megsértésére, mind pedig az indokolási kötelezettség további megsértésére, meg kell állapítani, hogy az általa előadott érvek legnagyobb része csak azon határozatok érvényességének vitatására irányul, amelyekkel a Tanács az 1049/2001 rendelet alapján megtagadta, hogy teljes körű betekintést engedélyezzen neki a kért dokumentumokba.

- 128 A Tanács által az 1049/2001 határozat alapján elfogadott e határozatokat illetően a Rosneft e határozatoknak az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében vett címzettje volt. Mivel nyilvánvaló, hogy az e határozatok elleni megsemmisítés iránti keresete az említett cikk alapján elfogadható lett volna, előzetes döntéshozatali eljárás keretében nem hivatkozhat e határozatok érvénytelenségére (lásd ebben az értelemben: 1994. március 9-i TWD Textilwerke Deggendorf ítélet, C-188/92, EU:C:1994:90, 23–25. pont; 2001. február 15-i Nachi Europe ítélet, C-239/99, EU:C:2001:101, 36. és 37. pont; 2010. június 29-i E. és F. ítélet, C-550/09, EU:C:2010:382, 46. pont).
- 129 Végül, jóllehet a Rosneft azt is megjegyzi, hogy a Tanács az iratbetekintés iránti kérelmeinek vizsgálata során nem támaszkodhatott volna az 1049/2001 rendeletre, a Rosneft semmilyen módon nem jelöli meg, hogy e hiba hogyan érinthetné a vitatott jogi aktusok érvényességét.
- 130 Az eddigi megfontolások összességére tekintettel a vitatott jogi aktusoknak az indokolási kötelezettség, a védelemhez való jog – ideértve az iratbetekintéshez való jogot – és a hatékony bírói jogvédelemhez való jog alapján lefolytatott vizsgálata nem tárt fel olyan elemeket, amelyek érinthetnék e jogi aktusok érvényességét.

– Az egyenlő bánásmód elvéről

- 131 A Rosneft a kérdést előterjesztő bíróság előtt és a Bírósághoz benyújtott írásbeli észrevételeiben azt állítja, hogy a Tanács megsértette az egyenlő bánásmód elvét, amikor a 833/2014 rendelet 3. és 3a. cikkével, 4. cikkének (3) és (4) bekezdésével, valamint II. mellékletével az olajágazat bizonyos területein tevékenykedő vállalkozásokat célzott meg, más ágazatokban tevékenykedő vállalkozásokat pedig nem, anélkül hogy az említett korlátozó intézkedések deklarált célja megmagyarázná vagy igazolná ezt az eltérő bánásmódot.
- 132 Mint az kitűnik a jelen ítélet 88. pontjából, a Tanács a korlátozó intézkedések tárgyának meghatározása során széles mozgástérrel rendelkezik, ez pedig különösen így van akkor, amikor ezek az intézkedések az EUMSZ 215. cikk (1) bekezdése alapján egy vagy több harmadik országgal fennálló gazdasági és pénzügyi kapcsolatok részbeni vagy teljes megszakítását vagy korlátozását írják elő. E tekintetben az Egyesült Királyság kormányához hasonlóan meg kell állapítani, hogy az alapeljárás tárgyát képező, az olajágazatra irányuló korlátozó intézkedéseket illetően a Tanács különösen megteheti, hogy amennyiben helyénvalónak ítéli, olyan korlátozásokat rendeljen el, amelyek az orosz gazdaság azon konkrét ágazataiban működő vállalkozásokra irányulnak, amelyekben az Unióból származó termékek, technológiák vagy szolgáltatások különösen fontos helyet foglalnak el. Az a döntés ugyanis, hogy a Tanács olyan vállalkozásokat vagy ágazatokat válasszon ki, amelyek az elsősorban az Unióban elérhető csúcstechnológiáktól vagy szakértelemtől függenek, megfelel az alapeljárás tárgyát képező korlátozó intézkedések hatékonyságának biztosítására, valamint az annak elkerülésére irányuló célkitűzésnek, hogy ezen intézkedések hatását semlegesítse a harmadik országokból származó helyettesítő termékek, technológiák vagy szolgáltatások Oroszországba történő behozatala.
- 133 E megfontolásokat figyelembe véve a vitatott jogi aktusoknak az egyenlő bánásmód elvére tekintettel lefolytatott vizsgálata nem tárt fel olyan elemeket, amelyek érinthetnék az említett jogi aktusok érvényességét.

– A hatáskörrel való visszaélésről

- 134 A Rosneft a kérdést előterjesztő bíróság előtt és a jelen eljárásban előadta, hogy az alapeljárás tárgyát képező korlátozó intézkedések elfogadásával a Tanács visszaélt a hatáskörével, amikor azt állította, hogy ezeket az intézkedéseket a 833/2014 rendelet (2) preambulumbekkezdése szerint annak érdekében fogadta el, hogy „az Ukrajna területi integritásának, szuverenitásának és függetlenségének aláásására irányuló orosz intézkedések költségei megnövekedjenek, [valamint] a válság békés rendezésének

előmozdítása céljából”, miközben ezen intézkedések célja valójában az volt, hogy hosszú távon kárt okozzanak az Oroszországi Föderáció energiaipari ágazatának, ezáltal pedig csökkentsék az olyan országok feletti nyomásgyakorlási képességét, amelyek energiaellátása tőle függ.

- 135 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint valamely jogi aktus csak akkor jogellenes hatáskörrel való visszaélés miatt, ha objektív, releváns és egybehangzó valószínűsítő körülmények alapján nyilvánvaló, hogy azt kizárólag vagy legalábbis elsősorban olyan céltól eltérő cél elérése érdekében fogadták el, amelyre a szóban forgó jogkört biztosították, vagy az ügy körülményeinek kezelésére a Szerződések által kifejezetten előírt eljárás megkerülése érdekében fogadták el (2013. április 16-i Spanyolország és Olaszország kontra Tanács ítélet, C-274/11 és C-295/11, EU:C:2013:240, 33. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 136 Márpedig meg kell állapítani, hogy a jelen esetben a Rosneft azon kívül, hogy az írásbeli észrevételeiben a Bizottság olyan munkadokumentumára hivatkozott, amelynek relevanciáját a főtanácsnok által az indítványának 180–182. pontjában kifejtett okokból meg kell cáfolni, semmilyen módon nem támasztotta alá azt az állítását, amely szerint az alapeljárás tárgyát képező korlátozó intézkedéseket más célból fogadták el, mint ami a vitatott jogi aktusokból kitűnik, továbbá e tekintetben még kevésbé szolgált objektív, releváns és egybehangzó valószínűsítő körülményekkel.
- 137 Az eddigi megfontolásokra tekintettel a Tanács általi hatáskörrel való visszaélés kérdésének vizsgálata nem tárt fel egyetlen olyan elemet sem, amely érinthetné a vitatott jogi aktusok érvényességét.

– A 2014/512 határozat és a 833/2014 rendelet szövege közötti ellentmondás fennállásáról

- 138 Az alapeljárásban a Rosneft előadta, hogy ellentmondás van a 2014/512 határozat 4. cikkének (4) bekezdése, valamint a 833/2014 rendelet 3. cikke (5) bekezdésének szövege között. Amíg az első rendelkezés nem biztosít semmilyen mérlegelési jogkört a tagállamok számára a 833/2014 rendelet II. mellékletében felsorolt termékek 2014. augusztus 1-jét megelőzően megkötött szerződések alapján történő értékesítésére, szállítására, transzferére vagy kivitelére vonatkozó engedélyek megtagadásának tilalmával kapcsolatban, addig a második lehetővé teszi a tagállamok számára az ilyen szerződésekben fakadó kötelezettségek teljesítésének engedélyezését, így annak megtagadását is.
- 139 Mint azt a Rosneft az írásbeli észrevételeiben előadja, a 2014/512 határozat 4. cikkének (4) bekezdését a 833/2014 rendelet 3. cikke (5) bekezdésének második albekezdésétől eltérően szövegezték meg. A 2014/512 határozat 4. cikkének (4) bekezdése értelmében az olajfeltárási és -kitermelési projektek bizonyos kategóriáira irányuló bizonyos felszerelések értékesítésére, szállítására, transzferére vagy kivitelére vonatkozó engedélyek megadását érintő, a hatáskörrel rendelkező hatóságokkal szemben előírt tilalom „nem érinti sem a 2014. augusztus 1-je előtt kötött szerződéseknek, illetve az ilyen szerződések teljesítéséhez szükséges kiegészítő szerződéseknek a teljesítését”.
- 140 Kétségtelen, hogy a 833/2014 rendelet 3. cikkének (5) bekezdése szerinti szöveg nem olyan kategorikus, mint a 2014/512 határozat szerinti szöveg. E körülmény azonban nem eredményezheti a 833/2014 rendelet 3. cikke (5) bekezdésének érvénytelenségét.
- 141 Mivel a 833/2014 rendeletnek az EUMSZ 215. cikkel összhangban a 2014/512 határozat érvényesülésének biztosításához szükséges intézkedések elfogadása a célja, e rendelet szövegét a lehető legteljesebb mértékben e határozat rendelkezéseinek alapulvételével kell értelmezni. A jelen esetben nem tűnik úgy, hogy az e két uniós jogi jogforrás közötti szövegezésbeli eltérés olyan lenne, hogy e jogforrásokat ne lehetne egységesen értelmezni. Így az e rendelet 3. cikke (5) bekezdésének második albekezdésében szereplő azon kifejezést, amely szerint a hatáskörrel rendelkező hatóságok „megadhatják” az engedélyt, akként kell érteni, hogy a hatóságoknak ennek során gondoskodniuk kell arról, hogy az említett rendelet 3. cikke (5) bekezdése első albekezdésének alkalmazása többek között ne sértse a 2014. augusztus 1-je előtt kötött szerződések teljesítését.

- ¹⁴² A fentiekből következik, hogy a 2014/512 határozat 4. cikke (4) bekezdésének és a 833/2014 rendelet 3. cikke (5) bekezdésének szövege közötti eltérés nem érintheti ez utóbbi rendelkezés érvényességét.

– *Az arányosság elvéről és a Rosneft alapvető jogairól*

- ¹⁴³ Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint a Rosneft azt állítja, hogy a 2014/512 határozat 1. cikke (2) bekezdésének b)–d) pontja és (3) bekezdése, 7. cikke és III. melléklete, hasonlóképp a 833/2014 rendelet 3. és 3a. cikke, 4. cikkének (3) és (4) bekezdése, 5. cikke (2) bekezdésének b)–d) pontja és (3) bekezdése, 11. cikke, valamint II. és VI. melléklete érvénytelen azon az alapon, hogy az általuk bevezetett korlátozó intézkedések a kinyilvánított célhoz képest aránytalanok, továbbá elfogadhatatlan beavatkozást jelentenek a Rosneft vállalkozási szabadságába és tulajdonhoz való jogába, amelyek közül az előbbi a Charta 16. cikke, az utóbbit pedig a Charta 17. cikke biztosítja.
- ¹⁴⁴ A 2009. október 14-i Bank Melli Iran kontra Tanács ítéletre (T-390/08, EU:T:2009:401), valamint a 2013. november 28-i Tanács kontra Manufacturing Support & Procurement Kala Naft ítéletre (C-348/12 P, EU:C:2013:776) hivatkozva a Rosneft úgy véli, hogy az alapeljárás tárgyát képező korlátozó intézkedések nem szükségesek és nem is megfelelőek, mert nincs észszerű kapcsolat az ezen intézkedések által alkalmazott eszközök és az azok által elérni kívánt cél között. Ezért ezek az intézkedések a Rosneft vállalkozási szabadságába való aránytalan beavatkozásnak minősülnek.
- ¹⁴⁵ A Rosneft ezenkívül előadja, hogy a 2014/512 határozat 7. cikkének (1) bekezdése, valamint a 833/2014 rendelet 11. cikkének (1) bekezdése az ő vonatkozásában engedélyt ad pénzeszközök elkobzására, valamint a szerződés alapján szerzett jogokba, vagyis a tulajdonhoz való jogába történő beavatkozásra. E rendelkezések túlmennek a szükséges mértéken azzal, hogy lényegében azt írják elő, hogy a nem orosz szerződéses felek megszabadulhatnak valamennyi, az e rendelkezések által megjelölt szervezetekkel kötött szerződésekben előírt kötelezettségüktől, még akkor is, ha a kötelezettség felszerelések széles körének szállítására vonatkozik, amelynek csak egy kis része szolgál az említett rendelet II. mellékletében foglalt technológiákra.
- ¹⁴⁶ Amennyiben a Rosneft azon általános szabályok arányosságát vitatja, amelyek alapján döntöttek a vitatott jogi aktusok mellékleteibe történő felvételéről, emlékeztetni kell egyrészt arra, hogy az arányosság elve tiszteletben tartásának bírósági felülvizsgálatát illetően a Bíróság megállapította, hogy széles körű mérlegelési mozgásteret kell elismerni az uniós jogalkotó részére olyan területeken, amely a jogalkotó részéről politikai, gazdasági, társadalmi döntéseket és összetett mérlegelést igényel. Ebből a Bíróság azt a következtetést vonta le, hogy az e területeken elfogadott intézkedés jogszerűségét csak annak a hatáskörrel rendelkező intézmény által követni kívánt cél elérésére nyilvánvalóan alkalmatlan volta érintheti (2013. november 28-i Tanács kontra Manufacturing Support & Procurement Kala Naft ítélet, C-348/12 P, EU:C:2013:776, 120. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- ¹⁴⁷ A Rosneft állításával ellentétben észszerű kapcsolat áll fenn a vitatott jogi aktusok tartalma és az azokkal elérni kívánt cél között. Mivel ugyanis e cél többek között arra irányul, hogy az Oroszországi Föderáció által Ukrajna területi integritásának, szuverenitásának és függetlenségének aláásása érdekében tett intézkedések költségei megnövekedjenek, az olajágazat egyik azon legjelentősebb gazdasági szereplőjét célzó megközelítés, amelynek mellesleg az orosz állam a többségi tulajdonosa, következetesen megfelel az említett célnak, és semmiképp nem tekinthető nyilvánvalóan alkalmatlannak a kitűzött cél elérésére.
- ¹⁴⁸ Másrészt, a Rosneft által hivatkozott alapvető jogok – vagyis a vállalkozás szabadsága és a tulajdonhoz való jog – nem minősülnek abszolút előjogoknak, a gyakorlásuk pedig az Unió által követett általános érdekű célokkal igazolt korlátozásoknak vethető alá, azzal a feltétellel, hogy az ilyen korlátozások ténylegesen az Unió által elérni kívánt általános érdekű céloknak felelnek meg, és a kitűzött cél vonatkozásában nem jelentenek olyan aránytalan és elviselhetetlen beavatkozást, amely épp az ily módon biztosított jogok lényegét sértené (lásd ebben az értelemben: 1974. május 14-i Nold kontra

Bizottság ítélet, 4/73, EU:C:1974:51, 14. pont; 1996. július 30-i Bosphorus ítélet, C-84/95, EU:C:1996:312, 21. pont; 2011. november 16-i Bank Melli Iran kontra Tanács ítélet, C-548/09 P, EU:C:2011:735, 113. és 114. pont).

- 149 E tekintetben meg kell állapítani, mint azt a Bíróság a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság (Szerbia és Montenegró) elleni embargó végrehajtásával összefüggésben megjegyezte, hogy a korlátozó intézkedések fogalmilag olyan következményekkel járnak, amelyek érintik a tulajdonhoz való jogot és a szakmai tevékenységek szabad gyakorlását, ezáltal kárt okozva azon feleknek, akiknek semmilyen felelősségük nincs a szankciók meghozatalához vezető helyzetet illetően (lásd ebben az értelemben: 1996. július 30-i Bosphorus ítélet, C-84/95, EU:C:1996:312, 22. pont). A célzott korlátozott intézkedések még inkább ilyen hatással járnak azon jogalanyok vonatkozásában, amelyekre irányulnak.
- 150 Az alapeljárást illetően meg kell állapítani, hogy a vitatott jogi aktusok által követett célkitűzések, vagyis Ukrajna területi integritásának, szuverenitásának és függetlenségének védelme, valamint az ezen országban fennálló válság békés rendezésének előmozdítása, amelyek – mint az a jelen ítélet 113–115. pontjában említett körülményekből kitűnik – a béke és a nemzetközi biztonság átfogóbb célkitűzésébe illeszkednek, összhangban az Unió külső tevékenységének az EUSZ 21. cikkben meghatározott céljaival, igazolhatják a bizonyos gazdasági szereplőket érő, akár jelentős negatív következményeket. E feltételek mellett, továbbá figyelembe véve különösen a Tanács által az ukrajnai válságra reagálva elfogadott korlátozó intézkedések intenzitásának fokozatos erősödését, a Rosneft vállalkozási szabadságába és tulajdonhoz való jogába történő beavatkozás nem tekinthető aránytalannak.
- 151 Az eddigi megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a második kérdés a) pontjának vizsgálata nem tárt fel egyetlen olyan elemet sem, amely érinthetné a 2014/512 határozat 1. cikke (2) bekezdése b)–d) pontjának és (3) bekezdésének, 7. cikkének és III. mellékletének, illetve a 833/2014 rendelet 3. és 3a. cikkének, 4. cikke (3) és (4) bekezdésének, 5. cikke (2) bekezdése b)–d) pontjának és (3) bekezdésének, 11. cikkének, valamint II. és VI. mellékletének érvényességét.

A második kérdés b) pontjáról

- 152 Második kérdésének b) pontjával a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a jogbiztonság elvét és az alkalmazandó jogszabály meghatározottságának elvét (*nulla poena sine lege certa*) akként kell-e értelmezni, hogy azok akadályát képezik annak, hogy valamely tagállam a 833/2014 rendeletben foglalt rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó büntetőjogi szankciókat írjon elő, összhangban e rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével, még mielőtt az említett rendelkezések tartalmát, következésképpen pedig az azokhoz kapcsolódó büntetőjogi szankciókat a Bíróság pontosította volna.

Az elfogadhatóságról

- 153 Az Egyesült Királyság kormánya és a Tanács azt állítja, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett e kérdés elfogadhatatlan. Az Egyesült Királyság kormánya úgy véli, hogy a kérdés hipotetikus, mivel a Rosneft nem minősül olyan uniós exportőrnek vagy szolgáltatásnyújtónak, amelynek magatartása a 833/2014 rendelet értelmében korlátozások tárgyát képezné, következésképpen pedig nem kockáztatja azt, hogy az alapeljárásban vizsgált nemzeti szabályozás alapján bármilyen büntetőjogi szankciót alkalmazzanak vele szemben. A Tanács ezenkívül úgy ítéli meg, hogy e kérdés valójában az említett nemzeti szabályozás érvényességére vonatkozik.
- 154 E tekintetben meg kell állapítani, hogy mivel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés a 833/2014 rendeletben foglalt rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó szankciókra és a jogbiztonság elvére, valamint az alkalmazandó jogszabály meghatározottságának elvére (*nulla poena*

sine lege certa) irányul, az nyilvánvalóan nem az Egyesült Királyság kormánya által elfogadott intézkedések érvényességére vonatkozik, hanem az említett elvekből származó azon korlátokra, amelyeket a tagállamoknak a 833/2014 rendelet 8. cikke (1) bekezdésének végrehajtása során figyelembe kell venniük.

- 155 Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések elfogadhatóságára vonatkozóan a jelen ítélet 50. pontjában kifejtett feltételeken kívül emlékeztetni kell arra, hogy a nemzeti bíróság által saját felelősségére meghatározott jogszabályi és ténybeli háttér alapján – amelynek helytállóságát a Bíróság nem vizsgálhatja – az előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell (2013. január 29-i Radu ítélet, C-396/11, EU:C:2013:39, 22. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 156 A jelen kérdés állítólag hipotetikus jellegét illetően meg kell állapítani egyrészt, hogy a Bíróság előtti tárgyalás során a Rosneft azt állította, hogy a korlátozó intézkedések megsértése esetén bűnrészességért büntetőjogi felelősséggel tartozhat, ezt az állítást pedig a többi érdekelt fél nem vitatta. Másrészt, még ha feltételezzük is, hogy a 833/2014 rendeletben foglalt rendelkezések megsértése esetén a Rosnefttel szemben nem alkalmazhatók az alapeljárás tárgyát képező nemzeti szabályozásban előírt büntetőjogi szankciók, e körülmény nem teszi feltétlenül hipotetikussá a kérdést, mivel – mint azt a főtanácsnok az indítványának 211. pontjában megjegyezte – az előzetes döntéshozatalra utaló határozat alapján nem tűnik úgy, hogy a Rosneftnek ne lenne joga vitatni az Egyesült Királyság kormánya által a 833/2014 rendelet 8. cikkének (1) bekezdése alapján elfogadott intézkedéseket.
- 157 E feltételek mellett, mivel – különösen – a jelen kérdés a 833/2014 rendelet 8. cikke (1) bekezdése végrehajtásának feltételeivel kapcsolatos, és nem hipotetikus jellegű, e kérdés elfogadható.

Az ügy érdeméről

- 158 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból és a Rosneft írásbeli észrevételeiből kitűnik, hogy a Rosneft megítélése szerint annak következtében, hogy a 833/2014 rendelet bizonyos rendelkezései nem világosak és nem pontosak, a jogalanyok nem ismerhetik meg félreérthetőség nélkül a jogaikat és kötelezettségeiket. E feltételek mellett a Tanács megsértette a jogbiztonság elvét és az alkalmazandó jogszabály meghatározottságának elvét (*nulla poena sine lege certa*), amikor e rendelet 8. cikkében előírta, hogy a tagállamoknak szankciókat – köztük büntetőjogi szankciókat – kell megállapítaniuk annak érdekében, hogy biztosítsák az alapeljárás tárgyát képező korlátozó intézkedések végrehajtását.
- 159 Először is, ami a 833/2014 rendelet 3. cikke (3) bekezdésének a) pontjában és 3a. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő „150 [métert] meghaladó tengermélység” kifejezést illeti, bizonytalanság áll fenn azzal kapcsolatban, hogy a 150 méteres mélységet mely ponttól kell mérni. Másodszor, az e rendelet 3. cikke (3) bekezdésének c) pontja és 3a. cikke (1) bekezdésének c) pontja szerinti „pala” fogalmának tartalmát illetően még a geológiai ágazatban sincs semmilyen konszenzus. Harmadszor, az említett rendelet 4. cikke (3) bekezdésének b) pontjában szereplő „pénzügyi támogatás” kifejezés nem világos, negyedszer pedig a 833/2014 rendelet 5. cikkének (2) bekezdésében szereplő „értékpapírok” kifejezés alapján nem tudható bizonyosan, hogy az e rendelkezésben előírt tilalom kiterjed-e az olyan GDR-ekre is, amelyeket 2014. szeptember 12. után bocsátottak ki, viszont amelyek az ezen időpontot megelőzően kibocsátott részvényeket testesítenek meg.
- 160 Mindazonáltal a Rosneft azt állítja, hogy valamely tagállam nem írhat elő a 833/2014 rendelet megsértése esetén alkalmazandó büntetőjogi szankciókat azt megelőzően, hogy a Bíróság az e rendeletben foglalt rendelkezések értelmezéséről határozatot hozott volna.

- 161 Először is, a jogbiztonság általános elvét illetően emlékeztetni kell arra, hogy ez az alapvető uniós jogi elv többek között azt követeli meg, hogy a szabályozás egyértelmű és világos legyen, lehetővé téve azt, hogy a jogalanyok félreérthetőség nélkül megismerjék jogaikat és kötelezettségeiket, és ezeknek megfelelően járjanak el (2006. január 10-i IATA és ELFAA ítélet, C-344/04, EU:C:2006:10, 68. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 162 Másodszor, az alkalmazandó jogszabály meghatározottságának a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott elvét (*nulla poena sine lege certa*) illetően meg kell állapítani, hogy ez az elv, amelyről a Chartán belül „A bűncselekmények és büntetések törvényességének és arányosságának elvei” című 49. cikk rendelkezik, és amely a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint a jogbiztonság általános elvének különös kifejeződése (lásd: 2008. június 3-i Intertanko és társai ítélet, C-308/06, EU:C:2008:312, 70. pont), magában foglalja többek között azt, hogy a jogszabály világosan határozza meg a jogsértéseket és a hozzájuk kapcsolódó büntetéseket. E feltétel akkor teljesül, ha a jogalany – a releváns rendelkezés megfogalmazásából, szükség esetén a bíróságok által nyújtott értelmezés segítségével – megtudhatja, hogy mely cselekmények és mulasztások vonják maguk után a büntetőjogi felelősséget (lásd: 2007. május 3-i Advocaten voor de Wereld ítélet, C-303/05, EU:C:2007:261, 50. pont).
- 163 Meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben azok a kifejezések, amelyekről a Rosneft azt állítja, hogy azok – mint ahogy az a jelen ítélet 159. pontjában szerepel – pontatlanok, általános jellegűek. Ugyanakkor az „értékpapírok” fogalmát meghatározza a 833/2014 rendelet 1. cikkének f) pontja, míg a „pénzügyi támogatás” fogalmát szemlélteti e rendelet 4. cikke (3) bekezdésének b) pontja.
- 164 Az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában 1950. november 4-én aláírt európai egyezmény 7. cikke – amely a Charta 49. cikkében biztosított jogoknak megfelelő jogokról rendelkezik (2015. szeptember 8-i Taricco és társai ítélet, C-105/14, EU:C:2015:555, 57. pont) – kapcsán az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) által kialakított ítélkezési gyakorlat értelmében a jogalkotási aktusok szükségszerűen általános jellege folytán az ilyen aktusok szövegéből nem következhet abszolút pontosság. Ebből többek között az következik, hogy jóllehet az olyan jogalkotási technika alkalmazása, amely kimerítő felsorolások helyett inkább általános kategóriákra épít, a fogalommeghatározás mezsgyéin gyakran homályos területeket hagy, a határesetekkel kapcsolatos e kétségek önmagukban nem elegendők ahhoz, hogy valamely rendelkezést az említett egyezmény 7. cikkével összeegyeztethetlenné tegyenek, amennyiben e rendelkezés az esetek nagy többségében kellően világosnak bizonyul (lásd ebben az értelemben többek között: EJEB, 1996. november 15., Cantoni kontra Franciaország ítélet, ECLI:CE:ECHR:1996:1115JUD001786291, 31. és 32. §).
- 165 Mivel e megfontolások a Charta 52. cikkének (3) bekezdése értelmében a Charta 49. cikke tekintetében is irányadók, meg kell állapítani, hogy önmagában nem sérti az alkalmazandó jogszabály meghatározottságának elvét az uniós jogalkotó azon döntése, hogy a Rosneft által kiemelt rendelkezésekben olyan kifejezések vagy szavakat használ, mint „pénzügyi támogatás”, „150 [métert] meghaladó tengermélység”, „pala” vagy „értékpapírok”.
- 166 E következtetést megerősíti, hogy a törvény előreláthatóságával nem ellentétes, hogy az érintett személynek világos tanácsokért kelljen folyamodnia ahhoz, hogy észszerű szinten felmérhesse, hogy bizonyos cselekménynek az adott ügy körülményei között milyen következményei lehetnek (lásd: EJEB, 2014. március 18., Öcalan kontra Törökország ítélet, ECLI:CE:ECHR:2014:0318JUD002406903, 174. §, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy azok a kifejezések, amelyekről a Rosneft azt állítja, hogy pontatlanok, nem nyújtanak ugyan abszolút pontosságot, de nem is tűnnek olyannak, mint amelyek alapján a jogalany ne tudhatná meg, hogy mely cselekmények és mulasztások vonják maguk után a büntetőjogi felelősséget.

- ¹⁶⁷ Ezenkívül a Bíróság ítélkezési gyakorlatából következik, hogy az alkalmazandó jogszabály meghatározottságának elvét nem lehet úgy értelmezni, hogy az tiltja a büntetőjogi felelősség szabályainak bírói értelmezések útján történő fokozatos világossá tételét, amennyiben ezek az értelmezések észszerűen előreláthatók (lásd ebben az értelemben: 2005. június 28-i Dansk Rørindustri és társai kontra Bizottság ítélet, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P–C-208/02 P és C-213/02 P, EU:C:2005:408, 217. és 218. pont).
- ¹⁶⁸ Így a Rosneft állításával ellentétben az, hogy a 833/2014 rendeletben használt fogalmak a Bíróság általi utólagos, fokozatos világossá tétel tárgyai lehetnek, nem akadályozhatja meg, hogy valamely tagállam e rendelet 8. cikkének (1) bekezdése alapján szankciókat fogadjon el annak érdekében, hogy biztosítsa e rendelet hatékony végrehajtását.
- ¹⁶⁹ Következésképpen meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben a 833/2014 rendeletnek a jelen ítélet 159. pontjában hivatkozott fogalmai nem képezik akadályát annak, hogy valamely tagállam a 833/2014 rendeletben foglalt rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó büntetőjogi szankciókat írjon elő, összhangban e rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével.
- ¹⁷⁰ Az eddigi megfontolásokra tekintettel a második kérdés b) pontjára azt a választ kell adni, hogy a jogbiztonság elvét és az alkalmazandó jogszabály meghatározottságának elvét (*nulla poena sine lege certa*) akként kell értelmezni, hogy azok nem képezik akadályát annak, hogy valamely tagállam a 833/2014 rendeletben foglalt rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó büntetőjogi szankciókat írjon elő, összhangban e rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével, még mielőtt az említett rendelkezések tartalmát, következképpen pedig az azokhoz kapcsolódó büntetőjogi szankciókat a Bíróság pontosította volna.

A harmadik kérdés a) pontjáról

- ¹⁷¹ Harmadik kérdésének a) pontjával a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi, hogy a 833/2014 rendelet 4. cikke (3) bekezdésének b) pontjában szereplő „pénzügyi támogatás” kifejezést akként kell-e értelmezni, hogy az magában foglalja valamely bank vagy egyéb pénzügyi intézmény részéről pénzforgalmi művelet végrehajtását.
- ¹⁷² A Rosneft és a német kormány úgy véli, hogy a 833/2014 rendeletben használt e fogalom nem azokra az aktusokra irányul, amelyeknek egyszerű pénzforgalmi művelet a tárgya, hanem olyan finanszírozási aktusokra, amelyek tényleges és kézzelfogható támogatást nyújtanak. E tekintetben a német kormány többek között azt állítja, hogy a pénzforgalmi szolgáltatások a pénzforgalmi műveletek megbízókként eljáró harmadik személyek részére történő végrehajtása érdekében nyújtott szolgáltatásokat jelentik, mint az kitűnik a belső piaci pénzforgalmi szolgáltatásokról és a 97/7/EK, a 2002/65/EK, a 2005/60/EK és a 2006/48/EK irányelv módosításáról és a 97/5/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2007. november 13-i 2007/64/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek (HL 2007. L 319., 1. o.) az ezen irányelv mellékletével együtt értelmezett 4. cikkének 3. pontjából. Ezzel szemben azok a szolgáltatások, amelyek nyújtását a 833/2014 rendelet 4. cikkének (3) bekezdése alapján engedélyeztetni kell, mint például a támogatások, kölcsönök és exporthitel-biztosítások nyújtása, olyan szolgáltatásoknak minősülnek, amelyek keretében az érintett bank a saját forrásait felhasználva jár el harmadik személyek javára.
- ¹⁷³ E kormány ezenkívül úgy véli, hogy a pénzügyi intézmények – tekintettel különösen a pénzáttalásokat kísérő megbízói adatokról szóló, 2006. november 15-i 1781/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendeletre (HL 2006. L 345., 1. o.) – nem rendelkeznek elegendő információval annak felméréséhez, hogy valamely pénzforgalom ténylegesen a 833/2014 rendelettel ellentétes célra irányul-e, vagy sem.

- 174 Az Egyesült Királyság kormánya, az észt kormány és a Bizottság szerint a „pénzügyi támogatás” kifejezés ezzel szemben magában foglalja a bank vagy egyéb pénzügyi intézmény által nyújtott pénzforgalmi szolgáltatásokat, e szolgáltatások pedig tilosak, amennyiben a 833/2014 rendelet értelmében tiltott kereskedelmi művelethez kapcsolódnak. A Bizottság 2014. december 16-i, a 833/2014/EU rendelet egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló útmutatójára (C(2014) 9950 final) hivatkozva ezen érdekelt felek úgy vélik, hogy e kifejezést tágan kell értelmezni.
- 175 A francia kormány a maga részéről úgy véli, hogy a „pénzügyi támogatás” fogalmát egyedül azon műveletekre kell lehatárolni, amelyek a pénzügyi intézmény részéről új források rendelkezésre bocsátásában nyilvánulnak meg. E fogalom ugyanakkor magában foglalhatja a kifizetések teljesítését, amikor azok a 833/2014 rendelet értelmében tiltott kereskedelmi művelethez kapcsolódnak, azzal a feltétellel, hogy az ilyen pénzforgalmi szolgáltatások abból származnak, hogy a pénzügyi intézmény a címzettjeik részére új forrásokat utalt át.
- 176 Meg kell állapítani, hogy a 833/2014 rendelet 3. cikke és 4. cikkének (3) bekezdése értelmében bevezetett korlátozó intézkedések szerint nem csupán az olajágazatnak szánt azon termékek Oroszországba irányuló valamennyi exportja tartozik az előzetes engedélyezési követelmény alá, amelyek felsorolása e rendelet II. mellékletében szerepel, hanem a hatáskörrel rendelkező hatóságnak az érintett termékekkel összefüggő bizonyos kapcsolódó szolgáltatások nyújtásának valamennyi esetét is engedélyeznie kell, ideértve többek között az ilyen termékek kiviteléhez nyújtott finanszírozást vagy pénzügyi támogatást. Az ilyen kapcsolódó szolgáltatásokra vonatkozó korlátozások tehát többek között azokra a pénzügyi intézményekre irányulnak, amelyek az érintett termékek exportőreinek pénzügyi támogatást nyújthatnak, ideértve többek között a támogatásokat, kölcsönöket és exporthitel-biztosítást.
- 177 Következésképpen, tekintettel az alapeljárás tárgyát képező korlátozó intézkedések tárgyára, meg kell állapítani, hogy harmadik kérdésének a) pontjával a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy amikor a 833/2014 rendelet 4. cikkének (3) bekezdése „pénzügyi támogatásra” utal, e rendelkezést akként kell-e értelmezni, hogy az többek között a pénzügyi intézményekkel szemben olyan kötelezettséget támaszt, amely szerint az e rendelet II. mellékletében említett termékek Oroszországba irányuló értékesítésére, szállítására, átruházására vagy kivitelére irányuló műveletekkel kapcsolatos valamennyi pénzforgalom lebonyolításához engedélyt kell beszerezniük, különösen akkor, ha e pénzügyi intézmények megállapítják, hogy a lebonyolítani kért pénzforgalom ilyen művelettel áll kapcsolatban.
- 178 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a 833/2014 rendelet 4. cikke (3) bekezdése b) pontjának egyetlen nyelvi változata sem hivatkozik kifejezetten a „pénzforgalom lebonyolítására”. E feltételek mellett e rendelet általános rendszeréből és céljából kell kiindulni.
- 179 A 833/2014 rendelet 4. cikke (3) bekezdése b) pontjának rendszertani értelmezéséből az vezethető le, mint azt különösen a német kormány megjegyzi az írásbeli észrevételeiben, hogy a „pénzügyi támogatás” kifejezés használatával az uniós jogalkotó a támogatásokhoz, kölcsönökhöz és exporthitel-biztosításhoz hasonló aktusokra kívánt utalni. Márpedig, amíg ezen aktusokhoz az érintett pénzügyi intézmény saját forrásainak felhasználása szükséges, addig a pénzforgalmi szolgáltatásokat ezen intézmény közvetítői minőségben nyújtja, meghatározott címzethez továbbítva a harmadik személy megbízók forrásait, az említett intézmény saját forrásainak bevonása nélkül.
- 180 E feltételek mellett a 833/2014 rendelet 4. cikkének (3) bekezdését nem lehet akként értelmezni, mint amely a pénzügyi intézményekkel szemben olyan kötelezettséget támasztana, amely szerint az e rendelet II. mellékletében említett termékek Oroszországba irányuló értékesítésére, szállítására, átruházására vagy kivitelére irányuló művelettel kapcsolatos valamennyi pénzforgalom lebonyolításához további engedélyt kell beszerezniük ahhoz képest, amely a 833/2014 rendelet 3. cikke szerint e művelethez szükséges, amennyiben e pénzügyi intézmények megállapítják, hogy a lebonyolítani kért pénzforgalom teljes egészében vagy részben ilyen művelet ellenszolgáltatását képezi.

- 181 Figyelembe véve ugyanis különösen azt, hogy az említett rendelet 4. cikke (3) bekezdésének sem a pénzeszközök befagyasztása, sem pedig a pénzáttalásokkal kapcsolatos korlátozások előírása nem képezi a tárgyát, meg kell állapítani, hogy ha az uniós jogalkotó a 833/2014 rendelet II. mellékletében említett termékekkel kapcsolatos valamennyi banki áttalás lebonyolításához további engedélyt szándékozott volna előírni ahhoz képest, amelyet a 833/2014 rendelet 3. cikke a jelen ítélet előző pontja szerintihez hasonló művelet esetében megkövetel, e jogalkotó a „pénzügyi támogatás” helyett más fogalmat használt volna annak érdekében, hogy megállapítsa e kötelezettséget és annak korlátait.
- 182 Végül, jóllehet a 833/2014 rendelet célja többek között az, hogy az Oroszországi Föderáció Ukrajnával kapcsolatos intézkedéseinek költségei megnövekedjenek, meg kell állapítani, hogy e rendelet 4. cikke (3) bekezdésének b) pontja koherens módon követi e célkitűzést azáltal, hogy az olajágazatnak szánt termékek Oroszországba irányuló kivitelének pénzügyi támogatása tekintetében korlátozásokat állapít meg, ezzel együtt viszont magának a pénzforgalomnak a lebonyolítását nem veti alá az előzetes engedély követelményének.
- 183 A fenti értelmezés nem sérti azt a tilalmat, amely vonatkozik az olyan kereskedelmi művelettel kapcsolatban álló valamennyi pénzforgalom lebonyolítására, amely művelet a 833/2014 rendelet 3. cikkének (5) bekezdése értelmében maga tilos.
- 184 Az eddigi megfontolásokra tekintettel a harmadik kérdés a) pontjára azt a választ kell adni, hogy a 833/2014 rendelet 4. cikke (3) bekezdésének b) pontjában szereplő „pénzügyi támogatás” kifejezést akként kell értelmezni, hogy az nem foglalja magában valamely bank vagy egyéb pénzügyi intézmény részéről önmagában pénzforgalmi művelet végrehajtását.

A harmadik kérdés b) pontjáról

- 185 Harmadik kérdésének b) pontjával a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy a 833/2014 rendelet 5. cikkének (2) bekezdését akként kell-e értelmezni, hogy az megtiltja, hogy az e rendelet VI. mellékletében felsorolt jogalanyok valamelyikével létrejött letéti megállapodás alapján 2014. szeptember 12. után GDR-eket bocsássanak ki, amennyiben e GDR-ek az e jogalanyok valamelyike által 2014. szeptember 12-ét megelőzően kibocsátott részvényeket testesítenek meg.
- 186 A Rosneft úgy véli, hogy e kérdésre nemleges választ kell adni. A Rosneft szerint az az értelmezés, amely szerint az alapügy tárgyát képező korlátozó intézkedésekkel érintett jogalanyok részvényesei GDR-ekben nem vonhatják össze a részvényeiket, ellentmondana a 833/2014 rendelet céljának, amely arra irányul, hogy az Oroszországi Föderációra gyakoroljon nyomást azáltal, hogy korlátozza az érintett jogalanyok tőkeáthelyezési képességét, mivel ez az értelmezés e jogalanyoknak különösen a részvényeseit érintené.
- 187 A 833/2014 rendelet 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjából többek között az következik, hogy tilos a 2014. szeptember 12. után kibocsátott bizonyos értékpapírokat vásárolni, értékesíteni, kibocsátásukhoz befektetési szolgáltatást vagy egyéb segítséget nyújtani, illetve az ilyen értékpapírokkal kapcsolatos bármely egyéb tranzakciót végrehajtani, amennyiben azokat az e rendelet VI. mellékletében felsorolt jogalanyok – köztük a Rosneft – bocsátották ki. E tekintetben meg kell állapítani, hogy az „értékpapírok” kifejezés a 833/2014 rendelet 1. cikkének f) pontjában foglalt meghatározás szerint magában foglalja a részvények tekintetében kiadott letéti igazolásokat.
- 188 A Rosneft azon érvét illetően, amely szerint e tilalom ellentmondana az említett rendelet céljának, amennyiben az e rendelet VI. mellékletében felsorolt jogalanyok részvényeseit szankcionálná, az FCA-hoz hasonlóan meg kell állapítani, hogy a korlátozó intézkedések, amennyiben azok valamely társaságra irányulnak, természetüknél fogva kedvezőtlenül érinthetik e társaság részvényeseinek

érdekeit. A jelen ügyben, mivel az említett korlátozó intézkedéseknek éppen az a céljuk, hogy az Oroszországi Föderáció, vagyis a Rosneft többségi részvényese intézkedéseinek költségei megnövekedjenek, ennek az érveknek nincs semmilyen alapja.

189 Végeredményben nyilvánvaló, hogy a 833/2014 rendelet 5. cikkének (2) bekezdése 2014. szeptember 12-től megtiltja az e rendelet VI. mellékletében felsorolt jogalanyok részvényein alapuló GDR-ek kibocsátását, függetlenül e részvények kibocsátásának időpontjától.

190 E feltételek mellett a harmadik kérdés b) pontjára azt a választ kell adni, hogy a 833/2014 rendelet 5. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az megtiltja, hogy az e rendelet VI. mellékletében felsorolt jogalanyok valamelyikével létrejött letéti megállapodás alapján 2014. szeptember 12. után GDR-eket bocsássanak ki, ideértve azt az esetet is, ha e GDR-ek az e jogalanyok valamelyike által ezen időpontot megelőzően kibocsátott részvényeket testesítenek meg.

A harmadik kérdés c) pontjáról

191 Harmadik kérdésének c) pontjával a kérdést előterjesztő bíróság azt kéri a Bíróságtól, hogy amennyiben szükségesnek ítéli, értelmezze a 833/2014 rendelet 3. és 3a. cikkében szereplő „150 [métert] meghaladó tengermélység” és „pala” fogalmakat.

192 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat olvasata alapján úgy tűnik, hogy e kérdést a második kérdés azon b) pontjának kiegészítéseképpen terjesztették a Bíróság elé, amellyel a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a 833/2014 rendelet érvénytelen-e amiatt, hogy állítólag nem világos. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben annak kifejtésére szorítkozik, hogy a Bíróság megteheti, hogy amennyiben célszerűnek ítéli, pontosabb meghatározásokat adjon a jogalanyoknak e fogalmakról.

193 Azt viszont nem fejti ki bővebben e bíróság, hogy az említett fogalmaknak a Bíróság által nyújtott pontos meghatározásai mennyiben lennének szükségesek az előtte folyamatban lévő jogvita elbírálásához.

194 E tekintetben, jóllehet igaz, hogy az uniós joggal kapcsolatban előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell (2011. július 28-i Lidl & Companhia ítélet, C-106/10, EU:C:2011:526, 25. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat), hangsúlyozni kell, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az előzetes döntéshozatalra utalás indoka nem tanácsadói vélemények megfogalmazása általános vagy hipotetikus kérdésekről, hanem valamely jogvita tényleges megoldásának szükségessége (2005. január 20-i García Blanco ítélet, C-225/02, EU:C:2005:34, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

195 Márpedig a jelen ügyben nem tűnik ki világosan az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból, hogy e kérdés mennyiben különbözik különösen a második kérdés b) pontjától, amellyel a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a 833/2014 rendelet érvénytelen-e amiatt, hogy állítólag nem világos. Mivel a második kérdés b) pontjára adott válaszból kitűnik, hogy a 833/2014 rendelet 3. és 3a. cikkének a jogbiztonság elvére és az alkalmazandó jogszabály meghatározottságának elvére tekintettel lefolytatott vizsgálata nem tárt fel olyan elemeket, amelyek kétségbe vonhatnák az említett rendelkezések érvényességét, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatban szereplő információk alapján nem tűnik úgy, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak emellett szüksége lenne az említett fogalmak értelmezésére is ahhoz, hogy elbírálja az alapeljárás tárgyát képező jogvitát.

196 Az ezzel kapcsolatos pontosítások hiányában az értelmezés iránti kérelemről nem kell határozni.

A költségekről

¹⁹⁷ Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (nagytanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az EUSZ 19. cikket, az EUSZ 24. cikket és az EUSZ 40. cikket, az EUMSZ 275. cikket, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájának 47. cikkét akként kell értelmezni, hogy az Európai Unió Bírósága az EUMSZ 267. cikk alapján hatáskörrel rendelkezik arra, hogy előzetes döntéshozatal keretében határozzon a közös kül- és biztonságpolitikára (KKBP) vonatkozó rendelkezések alapján elfogadott olyan aktus érvényességéről, mint a 2014. december 4-i 2014/872/KKBP tanácsi határozattal módosított, az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló, 2014. július 31-i 2014/512/KKBP tanácsi határozat, amennyiben az előzetes döntéshozatal iránti kérelem vagy az EUSZ 40. cikk e határozat általi tiszteletben tartásának felülvizsgálatára, vagy pedig a természetes vagy jogi személyekkel szembeni korlátozó intézkedések jogszerűségének felülvizsgálatára vonatkozik.
- 2) A második kérdés vizsgálata nem tárt fel egyetlen olyan elemet sem, amely érinthetné a 2014/872 határozattal módosított 2014/512 határozat 1. cikke (2) bekezdése b)–d) pontjának és (3) bekezdésének, 7. cikkének és III. mellékletének, illetve a 2014. december 4-i 1290/2014/EU tanácsi rendelettel módosított, az ukrajnai helyzetet destabilizáló orosz intézkedések miatt hozott korlátozó intézkedésekről szóló, 2014. július 31-i 833/2014/EU tanácsi rendelet 3. és 3a. cikkének, 4. cikke (3) és (4) bekezdésének, 5. cikke (2) bekezdése b)–d) pontjának és (3) bekezdésének, 11. cikkének, valamint II. és VI. mellékletének érvényességét.

A jogbiztonság elvét és az alkalmazandó jogszabály meghatározottságának elvét (*nulla poena sine lege certa*) akként kell értelmezni, hogy azok nem képezik akadályát annak, hogy valamely tagállam az 1290/2014 rendelettel módosított 833/2014 rendeletben foglalt rendelkezések megsértése esetén alkalmazandó büntetőjogi szankciókat írjon elő, összhangban e rendelet 8. cikkének (1) bekezdésével, még mielőtt az említett rendelkezések tartalmát, következőképpen pedig az azokhoz kapcsolódó büntetőjogi szankciókat az Európai Unió Bírósága pontosította volna.

- 3) Az 1290/2014 rendelettel módosított 833/2014 rendelet 4. cikke (3) bekezdésének b) pontjában szereplő „pénzügyi támogatás” kifejezést akként kell értelmezni, hogy az nem foglalja magában valamely bank vagy egyéb pénzügyi intézmény részéről önmagában pénzforgalmi művelet végrehajtását.

Az 1290/2014 rendelettel módosított 833/2014 rendelet 5. cikkének (2) bekezdését akként kell értelmezni, hogy az megtiltja, hogy az 1290/2014 rendelettel módosított 833/2014 rendelet VI. mellékletében felsorolt jogalanyok valamelyikével létrejött letéti megállapodás alapján 2014. szeptember 12. után értékpapírt megtestesítő nemzetközi igazolásokat (*Global Depositary Receipts*) bocsássonak ki, ideértve azt az esetet is, ha ezen igazolások az e jogalanyok valamelyike által ezen időpontot megelőzően kibocsátott részvényeket testesítenek meg.

Aláírások